

|| ფასი 25 კაპ. ||

დეკემბრის 14

|| 1924 წ. № 18 (21) ||

ქუკუ ლოლუა

(ხალხური მომღერალ-ლოტბარი)
 გარდაცვალებიდან 5 თვის შესრულების გამო.
 (იხ. ამავე ნ-ში „ქართველ მოღვაწეთა“ ლექსიკონი 11 გვ.)

შ ი ნ ბ ა რ ს ი :

მეაღური—უ ბახზე უნდა გავიმარჯვოთ!
იხ. ვარაზაშვილი—საკე, რომელიც დაუყოვნებლივ უნდა მოგვარდეს.

პეტრე მირანაშვილი—ჩნის კულტურისათვის.

დ. თურდოსპირელი—ე ნგი გულისა.

გუგა ნარვილი—თარის მხაზე.

ა. ბუნებიშვილი—ლეგენდა.

შალვა გამარაღი—შემოდგომის ფერია.

ილ. ჩავლეიშნილი—ორიოდ სიტყვა გურულ სიმღერებზე.

ნოფ. მგალობლიშვილი—ჩემი თავადისაველი.

აშ. კელიძე—სპარსული მწერლობა.

ხანდრო შანშიაშვილი—პაპლაყურა და ელთერო (ღმერთების პანთეონიდან).

გ. რუხაძე—ქალს.

გ. ქუჩიშვილი—შემოდგომა ტფილისში.

გერცელ ბა ზოვი—იყოველი.

ა. გ. ალექსიძე—რა არის ცეკვა ან რა მნიშვნელობა აქვს.

იოსებ იმედაშვილი—ქართულ მოღვაწეთა ლექსიკონი: ძეოლ ლოლუა.

ჯაფარი-ფაშა—იუზა ზარდალიშვილი.

ძველი მუშა—თეიმურაზბეგობასთან ბრძოლაში დაღუპულნი—ასოთ-ამყუბი ვასო ურუშაძე.

სურენ აგჩიან—სომეხთა მწერალ-მოღვაწენა—აზატ ვსტუნი.

სიმ. მთვარაძე—დაბა სოფლის თეატრის ისტორია: საგარეჯოს თეატრი.

X—სამავსუკო მწერლობა.

სახელთა მიმოხილვა.

სარდაბძიმო კოლაშვილი (ანანთა რიგზე): ახნაზაროვი ა. მ., ბუნეიკაშვილი გ., ვარაზაშვილი ი. ს., თევზაია ბ., იმედაშვილი იოსებ, ოღანეზაშვილი ალ., ღვინაშვილი ანანა, ჩოდრიშვილი მისხ, ციმაკურიძე ალ.

კორმასონდანი ვაფთობილობით ცლზხრივ, წინასწარ ცრუ განზრახვით დაწერილ მასალის გამოგზავნას ერიდენ და რედაქციას შეცდომაში ნუ შეიყვანენ.

მიიღება ხელის მოწერა 1925 წლის

სამხატვრო-სათმატრო-სახელოვნო სურათებიან ჟურნალი

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

1910 წ.

XV წელიწადი გამოცემისა

XV 1925 წ.

სარდაბძიმო კოლაშვილის პასუხისმგებლობით
და

საუკეთესო თანამშრომელთა მონაწილეობით

□□□ იუმორისტულ განყოფილებით □□□

„თეატრი და ცხოვრება“ ს წლიური ხელისმომწერი მიიღება: ყოველკვირა ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“-ს, სულ 52 № ს წლის განმავლობაში, ხოლო ყოველ სამ თვეში ერთჯერ უფასო პრემიას წელიწადში ოთხ წიგნს „ცხოვრების სარკე“. რომელშიაც დაბეჭდილი იქნება სარეპერტუარო კლასიკური და თანამედროვე რჩეული პიესები.

ვიხავ მხურს მომავალ 1925 წ. განმავლობაში ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“ და პრემია „ცხოვრების სარკე“ მიიღოს, იანერის ვისვლად უნდა მოაწეროს ხელი, რათა ვიცოდეთ რამდენი წიგნი გამოეცემა,—საპრემიო კრებული მხოლოდ ხელისმომწერთათვის დაბეჭდება:

„ცხოვრების სარკე“ ცხლკე გასასეიდათ არ გამოკვა.

„თეატრი და ცხოვრება“ ვაგზებით, ოთხივე დამატებით, ელირება წლიურად—10 მან., ხელის მოწერი ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილად შეძლება: ხელის მოწერის დრ-ს—3 მ., აპრილის 1-ისთვის—2 მ., მაკათვის 1-ისთვის 2 მან., ოქტომბრისთვის 1-ისთვის—3 მან., თითო № 25 კ. ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში (ტფილისი, სასახლის ქ. № 5, მეორე სართული,—შესავალი—ძველი ქართული თეატრის (ქართული კლუბის) მხრივ, ფოსტით; ტფილისი, სასახლის ქ. № 5, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“—იოსებ იმედაშვილს. რედაქცია ღიაა: დილით 9—3 ს., ნაშუადღევს 5—7 ს.

პასუხისმგებელი ხელმძღვანელი: ხარედაქციო კომეგია.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

1910—1924

წელიწადი XIV

№ 18 (21)

ფასი 25 კ. ჩრკ.

„თეატრი და სმოკრება“

ყოველკვირეული სურათებიანი ჟურნალი.

რედაქციის მისამართი: ყოფ. ქართული თეატრი—სასახლის ქ. № 5, „ახალ კულუბის“-ს ეზოში.

ფოსტით: ტფილისი, რედაქცია „თეატრი და სმოკრება“.

იოსებ იმედაშვილს.

თეატრი, პოეზია, მუსიკა, მხატვრობა, ქანდაკება, სამომავლოდგომი სმოკრება.

დაარსდა 1910 წ.

დ ე კ ე მ ბ რ ი ს 1 4

გამოცემა 1924 წ.

უბახვა უნდა გაშიფრავდეთ!

გაგეგმებათ ჩვენი ყაბახი:

აწინდელ ალექსანდრეს ბაღში ამართული იყო ძელი. ძელზე ოპროს თასი იღო. მოჯირითენი გაქანებულ ცხენდაცხენ ჯირითს ესროდენ.—ვინც ჩამოაგდებდა, გამარჯვების პირველი ჯილდო ენიჭებოდა, ანუ დღევანდლისებურად რომ ესთქვათ, პირველ პრიზს იღებდა.

დღეს საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკები და, მათ შორის საქართველოც, ჩამუტლი არიან ერთ უდიდეს საქმეში: საღმრთებლო მოღვაწეობასთან ერთად, სცილობდენ რევოლიუციის ათის წლის თავისთვის, ე. ი. 1927 წ. სრულიად მოსპონ წერა-კითხვის უცოდინარობა.

რა გზით შეიძლება ეს?

რესპუბლიკის მთავრობას გადაუწყვეტია, პირველდაწყებითი სკოლების გარდა მოაწყოს სკოლის გარეშე განათლებაც, ე. ი. დახსნას წ. კ. უ. სალიციდაცო სკოლები, ქობ სამკითხველოები და სხ., რომელსაც სათავეში უდგას პოლიტგანათლების მთავარსამმართველო.

რესპუბლიკის ქალაქები და დაბა-სოფლები ამ საქმეს უყვე შეუდგენენ.

როგორც გამოანგარიშებულია, ამჟამად საქართველოში ავტონომიურ რესპუბლიკების გარდა მოიპოვება დაახლოებით 370.000 წერა-კითხვის უცოდინარი. პოლიტგანათლების მთ. სამმართველოს გეგმით წელს უნდა გაიხსნას 4100 მეტე წ. კ. უ. მოსასპობი სკოლა. ხალხის ქეშმარტი მფეობრები უყვე მხნედ ჩამუტლიან ამ საქმეში.

ეს ისეთი უდიდესი საქმეა, რომ რესპუბლიკის ყოველმა ერთეულმა მოქალაქემ ლუკმა უნდა გაი-

ნახევროს, რათა იგი საქმე ბრწყინვალედ დაგვირგინდეს. უმჯობესია ორთვალიხილულმა ერთი თვალი გამოითხაროს და მით უსინათლოს ერთი თვალი აუხილოს, ვიდრე ერთი საღი თვალით ვიღოდეს, მეორე ორივე თვალით ბრმად დაბარბაცებდეს.

გამართულია კულტუროსნობის ყაბახი, რესპუბლიკები და მასთან დაბა-სოფლები ჯირითში ჩაენენ. ამ ჯირითში, ამ ყაბახზე პირველი გამარჯვების რტო ჩვენ—საქართველოს მშრომელმა ხალხმა—უნდა მოვიპოვოთ.

და ეს ასეც იქნება: ჩვენი ხალხის თვითუნარიანობა, თავის თავის გამოჩენის გრძნობა და სიმკვირცხლე სრული თავდებია ამისი.

მაგრამ მარტო წერა-კითხვის უცოდინარობის მოსპობა არა კმარა,—საჭიროა საზოგადოებრივი თვითშემეცნების განვითარება და ერთგანობიარობის შექმნა.

ეს შეუძლიან ხელოვნებას, ხელოვნების ტაძრებს: თეატრს, სახალხო სახლ-კლუბებს და მათში მოათესებულ ნამდილო, ხალხის სულიერ მოთხოვნილებასთან შეფარდებულ სათეატრო ხელოვნებასა და მუსიკას.

ეს უნდა იყოს დღიური საკითხი და ჩვენის ქვეყნის ყოველ ცოცხალ ძალას აქეთვენ მოუფულოდებთ.

ჩვენ გვწამს, რომ თუ ამ საქმეს შეგნებით მოვეპყრობით, ამაშიაც გავიმარჯვებთ.

მაშ მხნედ და მამაცად სიბნელისა და საზოგადოებრივ უციკობის წინააღმდეგ ბრძოლაში:

ერთ ხელში წერა-კითხვის უცოდინარობის მოსასპობი ჩირაღდანი, მეორეში — ხელოვნების წმინდა ლამპარი,—

და მტერი ძლეული იქნება—
ყაბახზე გავიმარჯვებთ!..

სამაგე, რომელიც დაუყოვნებლივ უნდა მოგვხარდეს

I.

ბევრჯერ ნათქვამია განმეორება რ არის საჭირო. მაგრამ მოკლედ უნდა გავისწავლო წარსული, რომ შესაფერის დასცენა გამოვიტანოთ.

თეატრმკობელობა დროს ჩვენს ხალხს არა ჰქონდა უფლება ესწავლა თავის დედას. ზე. მით უმეტეს მას არ შეეძლო ჰქონოდა საზოგადოებრივ კულტურული განვითარება თავის სუბიერ არა ნიხაცა. არსებულ სკოლებში უბრატესება თავდაახნაურთა შევლებს ჰქონდა მინიმუმ ბოლი და წწრომელი ხალხს შევლებს სწავლა-განათლება სამ შ მოვლენად იყო მიჩნეული.

მთავროს არა თუ ზოუნ ვთა ხალხს განათლებას, არა თუ ენობრივობა მას ამ საწევში, პირიქით ცდილობდა იგი მოეწყოს სქე, რამ განაოლებდა არ მ სდე ბოდა ხალხს. მასს, ადღან გაუნათლებელი, ბეილა ხალხი მას მიიჩნდა საუკეთესოს მისაღად თავის ბატონობის გას მტკიცებლად.

მაგრამ ს ხელმწიფოს მარტოა გამეოზი აოვის მარც აუცილებელი იყო სწავლებელი ხალხს მამხატება და, მამსადა მე, საჭირო იყო სკოლ ბიცი.

და რაც უფრო ვითარდებოდა ცხოვრება, ფარაოდებოდა კულტურა ევროპის ცვილიზაციის უშულო გავლენით, მით უფრო მეტი იყო სკოროს ბიცი ხალხი და მეტი იყო საჭირო სკოლებიცი.

სწავლდა ვამრ ვლიბა იფიქრდა ახალი ორგანიზაციების მოთაონალებს, ახალ ურთიერთობას.

ეკონომიური ცხოვრებაც შეიცვლა, გათულდა. და სახელმწიფოს აიღო პერობელი და მსი მთარაბა შიშით განკულებდნენ ამ მოვლენს, ნათლად გმბობენ, რომ მათ ითაბა-ბული, შეენებული ხალხი არ მითი მენს მათს ბატონობას..

ინისდა მიუხედავით, რომ მთავრობა სასტიკად სდევნიდა საოკიდო მოღვაწეთ, რომ შეხლუსული იყო სიტყვის, ბეძდ ის, კრები, არაოგენერს თავ სუფუება, რომ მწერლობასა და ხელოვნებას სასტიკი ცენზურა აი-ჩ-ბდა, მიიცი ვტკიდებოდა სწავლა-განათლება სკოლაში, თუ სკოლის გავება, ოგავალუბად თუ არსებობდებოდა.

ეს იყო მამიბე, შებნელი დრო, როდესაც ხალხის თავისუფლება რ ინის არტ ხეში იყო შემოპული. ამისდა მიუხედავით, ხალხი მიიჩნებოდა განათლებისათვის და ღარიბ-ღარიკი გლეხები საცხოვრებელს ან ცვალებდნენ შეილებს სწავლა-აღზრდას.

ეს კარგათ უნდა დაეხსომოთ: იყო სიდუბირე, მტობა, დღენა და რბევა სწავლობდა. დღენა-ინის აღკმაღე, ცხე და სახრობეულა თამამი აზოვნებისათვის..

ამევე დროს იყო ხალხის ღლულვა სწავლისაქან, კულტურული განვითარებისაქან, ბძძოდა და თავგანწირვა თავისუფალი სიტყვისა და აზოვნებისათვის..

და თუ მაშინ, ვამბობთ ჩვენ, როდესაც ჩვენს ხალხს სკოლს უზოთავდნენ და აღზრბდნენ უცვლ მის ინსწრავებას განათლებასაღი, იგი მაინც თავდაუზოვლად მიდილიდა პროგრესისა და კულტურის გზით, მამ რადა და-

უმლის მას დღეს განახორცილოს თავისი ზანებები, რომელსაც დღემა რევიოლიუციამ მიუბუღა ნდ მანარ მოანგრაი ძილა ს ხელმწიფო და ძალა უფლება თვით მშრომელი ხალხის ხელშია.

ძალიან შემდარია, თუ ვინმე ფიქროს, ვითომ ჩვენს ხალხს ჩაინი სკოლდეს—ისწავლე, თითქმის მას თუ მზრ-ნელი არ ეყოლა, რომელიც თავზე დადებდა და ძალისძალით ასწავლეს, ისე ხალხი განათლებას არ მიიღებდა.

ჩვენ ფიქრობთ, რომ ქართველი ხალხის შესახებ ამის თქვას ვერაინ გაგედავს, რადგან ეს იქნეოდა დიდი შეურაცხველი იმ ხალხისა, რომელმაც ევროპის მსხვერპლს შესწირა რევილუციის 20 წლის განავლობაში და რომელმაც ყოველი იბრძოლა თავისუფლებისა და ადამიანის უფლების თვს.

მაშასადამე, დღეს ის იქ არ არის საცოლობელი, თუ ვინ რა უნდა მეთაზროს ხალხს, ან ვინ, როგორ და რა საშუალებით და ჯე-ოს აგი დ უხუზოდეს სწავლა-განათებას, არამედ ჩვენს მსჯელობის სათანო უნდა იყოს ის, თუ როგორ ორგანიზაცია შექმნას საოვლას და ქალაქს მშრომელთა ხალხი, რომ დაიკავოთ თავისი კულტურული მოახივებლ ბანი და მიაღწიოს ამ სფეროში უმეტეს წარმატებას.

ამ თეოსაზრისით ვეინდა შევცხოთ ჩვენ კულტურულ მეშობაბს ჩვენში.

ხალხის განვითარება დამოკიდებულია სკოლასა, მეტნი რაბასა და ხელოვნებაზე.

ხალხმა რევიოლიუციით მოიპოვა თავისუფლება სწავლისა და მის მიზანს შეადგენს და წესის საყოველთაო უფასო სწავლა დღეა ენაზე ეს საქმე ხალხმა დაადაო სახელმწიფოს, რომელიც ვ დღეებულა უალოეს დროში განახორციელოს იგი.

მაშასადამე, სწავლის ჩხვი ხალხი უზრუნვეყოფილი იქნება, რადგან არც ერთი ბავშვი სასკოლო ჰასაკისა არ შეძლება დარჩეს სკოლის გარეშე.

მაგრამ ხალხი დამოკიდებული იქნება მეტნიერებას და ხელოვნებას, რადგან მათ ტაძრები მხოლოდ და ცენტრებშია უნივერსიტეტებს ს, ინსტიტუტებს, კონსერვატორიებს, აკადემიებს, აკ დამოუ თეატრების და მწერლობის სახთ.

ამ დაწესებულებების არც გატანა შეიძლება ხალხში, არც დაქვემდებარება.

ამ ტომ, აშკარა, ხალხს საჭიროება კიდევ სხვა დაწესებულება, სკოლის გარდა, რომლის საშუალებითაც შეიძლება მუხულოდეს მასს მეტნიერება და ხელოვნება.

ამაშინი შეენებულ, დამოუკიდებელ ცხოვრებას იწყებს სწორედ მას უნდებ, როდესაც გამოდის სკოლის ჰასაკიდან.

თუ მას არ ექნება საშუალება ეზიაროს მეტნიერების და ხელოვნების შემოქმედებას და დაიკმაყოფილოს თავისი კულტურული ცნობისმოყვარეობა, თუ ვერ მოახერხება მიიღოს აქტიური მონაწილეობა კულტურულ მეშობაბასა და შემოქმედებაში, იგი ჩამორჩება ცხოვრებას, ჩამოქვითდება და დამამტებს პროგრესს, რაც მშრომელი ხალხის კეთილდღეობისათვის სასურველი არ არის.

საქართველოს დ.ბ.ა-სოფლებს ფართოდ მოეზინა სკოლა, იმედია ახალსივლით წლების განმავლობაში აღარა ვინ დარჩება სკოლის გარეშ.

მხოლოდ არ არის ის დაწესებულება, რომელიც აუტილოდა უნდა ჰქონდეს ხალხს სკოლის გარდა... მაგრამ ამაზე შემდეგ.

იხ. ვარაზშვილი

ენის კულტურისთვის

„კარიზმის“ დროს როცა ჩვენი მშრომელი ხალხის ეროვნულ-კულტურული განვითარება შეზღუდული იყო, ქართული ენის აკადემიურ შესწავლასაც მწერლები აღარ დასდევდნენ, სწერდნენ ისე, როგორც შეეძლოთ. ამის გამო მეცხრამეტე საუკუნის მწერლობაში ფეხი მოიკიდა მრავალმა სოლეციზმმა, რასაც, სამწუხაროდ, დღესაც ვასავალი აქვს. ამ წერილით მეთუხს აღენიშნა სოლეციზმის მკვეთრა მავალითები და თუ მწერალთა ერთ პრიციენტს მაინც ვაუღლები ინტერესი ქართული ენის აკადემიურად შესწავლისა, ნავსი ვატყებდა და იმ ერთ პრიციენტს მეორეც მივმატებ.

პირველად შევეცხები ზმნის უღვლილები დროს ჰ-აეს ზმარების საკითხს, როგორც ქართული ზმნის უმთავრეს ძარღვსა, რომელიც ნათელი ჰზისა და კეთილმოვანების მასულდგულებელია. ამ მხრით ქართული პალიმესესტები, რომელიც 5-8 საუკუნის მწერლობის შესანიშნავი ძეგლებია, ძვირფას მასალას იძლევა საკითხის გამოსარკვევად. ძეგლებში ჰ-აეს ნაცვლად ჰ-ანი იხმარება და რა კი დღეს ცოცხლად დარჩენილა კიდევ სამიოდე ფორმა ხარ, ხვ დი (მო-ხვედი). ხვად (მო-ხვალ), უნდა ვიფიქროთ, პრაქტიკაშიაც ყოფილა. მაგრამ აღბუდ იმავ პრაქტიკული მისახერხები, როცა 10-11 საუკუნეში ზმნის

უღვლილები დროს პალიმესესტური ჰ-ანის ზმარები წესი შემოულიათ, საფუძვლად გამოუყენებიათ არა დასავლური, არამედ აღმოსავლური ენა, ასე რომ ჰ-ან სიდაც საკიორ არ ყოფილა, სრულიად განუტყევებიათ, როგორც ზმნის უღვლილებიდან (ხივიდის) ისევე სიტყვის სხვა ნაწილებიდანაც, სიდაც შეკრილია ყოფილა (ხ უფჯავს); სიდაც კიდევ მის დატევენას საკიოკუბა კითხიოვდა, მის ნაცვლად შემოულიათ ჰ-აე, რომელიც ცხიოვლად დაცულია დღესაც აღმოსავლეთში, მიდამიოთა შორისაც კი, ხოლო როცა ჰ-აე უნდა მიოთავსებულიყო რბილი ზმის წინ, რომლიოაც იწყებოდა ზმნის ძირი, მაშინ ჰ-ანად უქცევიათ (ხთხოს), რაც დღევანდელ დღემდე აგრეთვე დაცულია იმავ აღმოსავლელ მიდამოში.

ზოგოვანი მწერალი დავინებთ სწერის თქვა, ჩანს და სხვა ავგვარ ფორმებს, მაშინ-როცა ჰ-აე სახელ ნაცვლი ძირი ამოთაც უნდა დავრთოს, როგორც ფორმის საწარმოებელი არსებითი ხმა მსგავსად მის წინამოადგილის ჰ-ანისა, რომელიც ყოველიოის იხმარებოდა, ხოლო რაკი ამ შემთხვევაში ჰ-აე წინ უღდეს თ-ან და ჰ-ან რბილ ზმებს, უსათუოდ უნდა გამოითქვას ჰ-ანად და ისევე იწერებოდაც (სთქვა, სჩანს). ძველი ნაწერი საბუთი, რომელსაც ტენდენციოზად ეყარება ზოგიერთი მწერალი, არ ემარა, რადანაც ზმნის ძირის პირველი ხმა იმავ ძველ ხელნაწერებში როგორც ჰ-ან დაუთრველი, ისევე ჰ-ან დართულია.

ჰ-აეს და ჰ-ანის გომბა ხანდახან უახრობასაც ჰხადებს აი მავალითები, რომელიც სხვა და სხვა ნირად ვისაგებია: ქონია-ჰქონია, ყვავისა-ჰყვავის, მ ყო-მიმყო, მ ქრის-მიჰქრ-ს, მიყიდა-მიჰყიდა, კრავს-ჰკრავს, მოკლებ-მიჰკლებ, მიყო-ია-მიჰყო, ქნა ჰქნა, წერა-სწერა, ცხელა-სცხელა, დცხა-დაცხვა, მიღის-მიხ დის, მიცემს-მიხცემს წევს-სწევს, წმინდა-სწმინდა, მიდიხის-მიხდიხის; წერო-სწერო.

ქანგი პულისა

მეოცე ვაზაფულის განთიადისას დიწყო მათი რომანი.

თხოუმეძემა წეღმა ვანვლო მის შემდეგ და დღეს ძეღ ამბად ჩვენებ-დათ იგა...

თხოუმეტი წეღია, რაც ერთამანთს დამორდნენ.

დრო ვამსითვის ეს არაკვერია...

საუკუნეებისთვის თვალთ გაუჩრეველი წერტილია...

გულის-ვის კი დიდი მანძილია...

მრავალი გრძნობა განიკადეს ცალკ-ცალკე...

იმდენი იავადეს და იალეს, რომ მოილია მათი გულები, ჩა იოლვა...

ვახუნდა მათი ახალგაზრდული მშვენება...

თავისსავე თავის კარკიატუეზად გადაიქცნენ...

სულაც მოუქველდათ...

პირამიდისავით დაუქმბიდათ... დაუხავსდათ...

დღეს შეხვდენ უტახებდათ...

გული აუჩქაროლდათ...

შეიარსნენ...

ნადვლიანი იყო და ამეცროლებელი მათი ვატრეკული სიცილი, როგორც უქანასწერილი გამაუკრიომა შეზომიდავის ჩამავლ მისისა...

მი ურდათ ვაგრძელება შეწყვეტილი რომანისა...

ქალი ახვენებს სიყვარულის შინახულ უსტარს.

გაცვითლებული ფოთლები...

გაცრიატებული სტრიქონები...

სულ სხვა პირობებში დიწერია...

უხარბან ვაქს, რომ ოღისაც ასეთი მიდიარი გრძნობით ყოფდა დადარჯებოლი...

ასე ძლიერად ჰყვარებია ის ქალი...

ჰკითხულობს ტრეფობის სასოებიან ცრეულებით შექვერებულ სტრიქონებს:

„... შენი თვალუბი ლურჯად მკრტორჩანენ ზღვა არის და შოგ ჩამიბულია ხომალდები ლალ-იავუნდით დატერიყოლი...“

...შენი სული საიდუმლოების ბეჭედიოთ დაკეტილი ფარბონ თუთანამონის აულდამბა, რომელიც უჭკობ-უჭკობ რებლად ინახავს მიუთრ სტოლის სილამაზებს...

...შენთან საუბარი მისთვის მწყურბან, რომ შენის ზავისგან უჭკრებულ ყვეილების ნაკადსავით მოიხრიალებს ღმერთების სიცილ-სიმღერა...

ასტრები გადმოცივიდენ წერილიდან... ძველი ასტრები...

ყმაწვილმა გაუფხავნა...

თუ დავგვიტოვებ კიდევ მ—ესითან ერთად აგრეთვე მ (მო, მე). რომელიც სემიტიური თავსართია და ქართული ენის ბუნების დამახასიათებელი, მაშინაც გაუგებრობით შევავაჭ ბთ ჩვენს ნაწერი-ნალაპარაკებს, რადგანაც მრავალია მავალითა, რომელიც სხვადასხვანაირად ვასაგებია: გელი—მგელი, შვიდი მშვიდი, ტლი—მ—ილი, ილილი—მილილი, დაღე—მადღე, ხარი—მხარი, ავარი—მავარი, შველი—მშველი, პერი—მპერი, ხალი—მხალი, რთველი—მრთველი ძველი ნაწერი საბუთი არც აქ არის საქმარისი, რადგანაც, მ—აესი არ იყოს, მ—ანის ხმარების წესი დარღვეულია პალაიმუ ესტეტში მსუქანთან ერთად ტრედლიც არის ნაცვლად მტრედისა.

ზოგიერთ მწერალს თავიც მოაქვს, რომ ერეკება მ—აეს და მ—ანს, რომელიც ქართული ენის სულისდგმა არის, იმვე დროს-კი ვერ გაურჩევა ერთმანერთში ზმანთა უღვლილობის ბრძანებითი (იმპერატორი) და ნამყო სრული დროის ჩვენებითი /ინდიკატორი სახე, მისთვის მაგ., მიგხალმენ ერთიკ არის და მეორეც. მაშინ როცა, ნამყო სრული დრო იქმნება მიგხალმენ, ხოლო მიგხალმენ არის იგივე მიგხალმენ—არის ბგერით გამოთქმული, რაც ხშირია კლასიკურ მწერლობაში და წარმოადგენს ბრძანებით სახეს. ასევე ნამყო სრული დრო ჰონიით ფორმები წაღენ, იკ—თხენ, ემსახურენ ეხვრ—ნ მამინ როცა ბრძანებითი სახეა, ხოლო მათი ნამყო სრული დრო იქმნება წაღენ, იკ—თხენ, ემსახურენ, ეხვრ—ნ.

არ იცის ვე და ვი სახელ-ნაცვლ ძირიანი ზმნის უღვლილება დამოკიდებით (კონიუნქტივი) სახედ და მრავლობით რიცხვად, რათგანაც მხოლოდობითი რიცხვის ანალოგის მისდევს მრავალრიცხვად უღვლილების დროსაც, მავალითა: ვეცა ოთ, ეკადოთ, ეცადონ; ვეხვეწოთ, ეხვეწათ. ; ხვეწონ; დავჯწათ, დაეჯწათ. დაეჯწოთ; ვეწოთ, ეწოთ იყონ, მაშინ როცა უნდა იყოს ვეცადნეთ,

ეცადნეთ, ეცადნენ, ვეხვეწნეთ, ეხვეწნეთ, ეხვეწნენ, დაეხვეწნათ, დაეხვეწნენ. დაეხვეწნათ, ვეხვეწათ, იყვნეთ, იყვნენ, როგორც ჰალაპარაკობს აღმოსავლეთი.

ვერ გაურთმეგია თავი მრავალ რიცხვის ნამყო დროის ჩვენებითი სახის დეს, ნეს და აწყო დროის დამოკიდებითი სახის დეს, ნეს ქვესართებისთვის სუფიქსით. პირველის მავალითა ძველმწერლობაში ფორმები წარვადეს, იყვნეს, ხოლო მეორისა წარვადენ, იყვნენ. პირველი ჰხატავს წასვლის და ყოფის მომხდარ ამბავს, ხოლო მეორე წასვლისა და ყოფის სასურველობას, ე. ი. ისეთ ამბავს, რომელიც არ მომხდარა, მაგრამ სასურველია მომხდეს რა კი ფორმა წარვადეს ჰხატავდა აგრეთვე აწყო დროის დამოკ. სახის მხოლოდ რიცხვის მესამე პირსა, ე. ი. წასვლის სასურველობას აღმოსავლეთში ქვესართ დეს გამოითქვა ნ—არის ბგერით დნე, რასაც შეემდეგ ს—ანი შეეცვალა ნ—არად, ხოლო იყვნეს ასეთივე ხმათა ცვლით შეიქმნა იყვნენ ამ გვარად განხდა ფორმები წარვადენ /მდბ. წაიღენენ/ და იყვნენ. დასავლური ფ რმა წარვადენ (ძვ. წარვადენ. ისევე ორ აზროვანია, როგორც იყვნენ აღმოსავლეთში, ხოლო თუ აღმოსავლეთში ნმნარება წარვადენ, ასეთი ფორმა ჰხატავს აწყო დროის პირველ პირს, იმვე დროს შემოქმედებას და სწარმოებს დენა ზმნისაგან, ხოლო ფორმები წარვადეს წარვადენ წარმოებულია და ძირისაგან, რომელსაც აქვს საშუალო გვარის ზმნის მნიშვნელობა, გამოხატველია მდგომარეობის და არა მოქმედების (წარვედი, წარვედეს). რაც შეეხება იყვენ დასავლურ ფორმას, შეუქმნარებლად უნდა მივიჩინოთ, რადგანაც წარმოებულია უცანონო ენ ქვესართის შემწეობით. აღმოსავლური იყვენ უფრო კანონიერი ფორმა არის, რადგანაც წარმოებულია პირვანდელი იყვნეს ფორმისაგან ს—ანის ნ—არად შეცვლით ნეს ქვესართის დაუშინებლად.

სა ახა ეხვლოდ იყო მაშინ მისი ოცნება შევარდის-ფერებულო..

მინც უყვარდა შემოდგომის ყვავილები...
და ჰქვდა ორივემ გატყვეულ ასტრებს და ჩაიფუფუნენ..

ეს ყვავილები ისევე დამქნარაყენენ, ვით მათი პირველი ტრფობის ოქროს სიზმრები..
ეგონათ წინ ესენათ მითთეს სავარულ პატარა არსების ვაციგებულო გვამი და იცოდნენ ვერ ვაციცხლებდნენ ..

შემოდგომისას იყენენ გადაშლილნი და დასქენენ უშვოლო..

ვერც ძველ ტრფობას აღადგენენ..
მაშინ ბრწყინვალე მომავალი უღვლილებდათ გულს..
ოცნების ფერით ფრთებით იწოდებდა სიყვარულის ყვავილოვან ნაღიკრებისკენ ..
მინც არა ჰქვენ ს..
არ გაეხანაურენ..

რატომ არ გაჰყენენ იმ თილისმიან ძახილს? თვითაც არ იციან რატომ..
ახლა სულ ამოაა ცვა..
ვიღარ შესძლებენ ქროლას..
ფრთებში აღარა აჭეთ ძალა და სიღამაზე..

ცხოვრების მწველი კვამლის ხროლოვას შეუღანძმეს, შეუქვეტლია..

მ ლა სართულში ვიღაცამ ააქეთინა შუმან ს პრელოდიები..
რას დასტორდა შუმანი?..

სიარვის ნაპ—აღიბში გდამჩვილს თვისს სულს, თუ მიულწმეობის ორწონებში დაკარგულს სიყვარულს..
ვერ გაიფხეს.. ვერ გააჩვიეს ქალ ვეჟუ..
იცოდნენ მხოლოდ:
შუმანის (იგიმლოვან ჰანგერში მათი უმურაზოდ

დამდენ რი სიყვარულიც მოსთქვამდა..
და აქეთინდენ..
იწყეს თვალების ციკება თავისი სულის უფსკრულეში, საცა მათი ოცნება მოჩვენებად ვადკეცული დაძროწოდა და აფრიალებდა მუხუზარების მანტიას..

უფურცბდნენ მას და ეძებებოდათ სული..
ეწიწებოდათ..
ცრემლები დაბა ლუბით სცივოდათ..
სიყვარულის ცრემლები ყვ ლაფერსა სწმენდს მტერს, აქაუპარეზს..
მათს სულს მინც ვერ მოსწმინდა ყანგი.
მავრა ჩაჰკვდომოდათ..

დ. თურდოსპირელი

თუ მწერლობაში აღმოსავლური ენა გაბატონებულა, ამ გარემოებისთვის, მრავალ მიზეზს გარდა, ხელი შეუწყვია აგრეთვე იმას, რომ ამ ენას უფრო ხშირად უყვარს აზრისთვის საკუთარი ფორმის გაჩენა და მისი აწინდელი საგნამატეო ნორმები საოცრად ეთანხმება ასეთ-სავე ნორმებს კლასიკური ენისას.

სტატე მირიანიშვილი

ი. ჯავახიშვილი

ორიოდა სისუკვა გურულ სიმღერებზე

მეიოხვე ღამითანხმება, რომ დასაბამი მუსიკისა ეკუთვნის იმ ხანას, რომელმაც წარმოშობა ქვეყანაზე პირველყოფილი ადამიანი. სიმღერა-გალობა, რომელსაც დროთა ბრუნვაში მუღია თანდათანობით განვითარება, ყოველ ექვს გარეშეა, პირველყოფილ ადამიანს არ და-

ხვედრია მზამზარეულად არც თეორია, არც ნოტი, არც სხვა რამე მასალა, რომლის საშუალებით შესაძლებელი ყოფილიყო გამოკონება და შედგენა რომელიმე მუსიკალური ნიმუხის. ხოლო რაც შეეხება შემდეგ მის განვითარებას, ამაში უმთავრეს როლს თამაშობს ცაკობრიობის ცხოვრებასთან შეხებრილ დაკავშირებული ორი აუტლებელი მოვლენა. პირველი უბედურება და ჭიერი, მეორე - ბედნიერება და აღვინა. სწორედ ასე უპრობებში იკონებს და ჰქმნის ადამიანი რომელიმე მუსიკალურ ჰანეს და შემდეგ ავიარეშებს მას ასე უნდა იმხდარიყო წარსულში, ასე უნდა მოხდეს მომავალშიც.

მეიოხველმა იცის, თუ პირველყოფილი ადამიანისათვის, რა უბედურებას მოასწავდა და დაღამება, რა ბედნიერების მახარობელი იყო გაუგებრა ღამის განმავლობაში გათვრებული მხეცების თაფდასმით ზარდაცემული ოჯახი, როცა იკონებდა აღონის მოახლოებას, სიხარულით წამოიძახებდა:

„შო დილა, .. დილაო“

ანუ გათენებამაც მოწლიაო.

ამ დროს ოჯახის მუღმიე გუშაგი დედაკაცი ეუბნებოდა თავის პატარას იმ მოზოლოუ აღვრსით აღსავსე ნანიხას, რომლისგანაც იგულისხმდა პირველი სასიძღვრო. ხვს ამომღები ქვეყანაზე არის დედაკაცი და არა მამაკაცი, რაც ქართული ერის ცხოვრებაში დარჩენილია. ამიტომ საზოგადოთ სკაოთველში და, კერძოთ, გურიაში უტყველავა ხმაუბაშია ეს ორი სიტყვა: „დილა, შო დილა ნინანა“, რომლის ფარღებს გურული სიმღერები ვერ გადაუხვებს.

სამაგიერიოდ ღღეს გვემისი ისეთი დამახინჯებული ხმები, რომლის მოსმენითი სიამოვნების ნაცულად უიოამოვნებას ვგრძობთ და გვეყარება ხალისი მამა-პაპური სიმღერის მოსმენის. ამას ჩადის ზოგი მასწავლებელიც. აკერძებები და ვერ წარმოგივდგენია საიდან გამოიოღეს

თარის ხვახად

ჩუმაღ მიიზინდა გაზაფხულის სიღამო.

უკვე ღამდება. ვარსკვლავები ნელს ციმკითი ხღებთან ცახე და გაითრებული, ფერქართლი მთვარეც ზნტად მოზობღეს გორის იქიდან.

მეუბრ დიდან მიიკოტის ცივი ყვირილი ისმის და მტკვარიც შორიდან გუფებრად ჰაუტუტებს და ჰამაურობს.

გაზაფხულის სურნელება და სითბო იღუშალად ეაღერსება ჩემს გულს და ოცნებაც გატაცებით მიპურინავს შემოღამების ღანღებთან.

აივანზე გზოვარ და გადაყვებრ ყრუღ მოღუღუნე ქლაქს. ჩემს წინ, ეზოს პატარა ბღში, ორი ტანწერილი ეკაპაროსი ჩუმაღ ჩუჩღულენენ შორიულ, ვენები ზღაპარს და ნღა არსევენ მაღალ კენწეროებს.

თვალი მოშტრდება... გარინდებს ვეძღვე და შორიდანაც თარის ხმა მესმის...

— აღმოსავლური აღფთოვანებით და ნებეიანის ენით ღლიღლებს თარი და გულიც ჰღღღებს უცნაურს ნღომებით, უცნაურს აწქორღებით. ოცნება მჰკრის საზღაპრო სპარსეთისაკენ... მეღ-ნღებთან ბრაზიანი, ნებებათა

ღღღეთ აღზნებული შაჰები, წარსული ისტორია ჩენის ერისა და შორეული ღ სიღბული აღმოსავლეთი ყაღონებით, აჭღღებულ ხალიჩებითა და ოქრომქვითი მოქარღული ქარაგებით ჩუმაღ სღებთან ჩემს თვალბ წინ დაღამების წყვდაღმა მაგონდება კახეთისა და ქართლის მრ ვალი აწყოღბა... მეღანღება ჯაღ-ღენი, ნადიარღში, თიფღ-ღუნე, შაშ-ამ-ბი, იღამ-ჰაღ ხანი... მტევენება აღ ხმა, მარაბდა, კრწანისი... თითქოს მესის ბღესი შემზარავი ხმა და ხელმათიღ ჰრბილის ოციანი, აღღღებუღი „მტეღრ გაჯაღულ ცხენების კიავინით“ მესმის აწიოკება-აღღების ტრიამული და ქაღების შემზარავი კივილი... მტევენება გიბონრღული, დანგრეული ტღლისი... ვენდაღ წყვადი გარბის ვე-უცხოვან თმებით შკოსილი, და-ხილი პატარა კბი, ვენდაღ ქართვეღ ხალხს ქუღ-მოხბღღას, ქუღ მოღრეკიღს და ნ.ღღღიანად თაგაქ-ნღ-რღღს...

უპატრონო, მწეუხეუღი, სასიწარკეთილი, სღვას ქართვეღი ხალხ-შ გჯღუღებული უწყო ცხტრის ურასიღით და მის სღრბიღან ვიღაც მოხუცი, ყვარღუნე ორისავე ხელით დაყრღობიღი რაღაკას ჩაქე ჟ ბს გარინდეღული... და... მე მეს მისი სეღდიანი ოხვრა...

თარი-კი ისეღ ღიკიღებს და ბეღი, ბეღერი სხვა

ეს მახინჯი ხმები. რას არ გაიგონებ დღეს: ხალისი, ხანანსტი, ხანანსტი, ია უა, ტულუტული და სხ. პატივისცემის ღირსია ყველა ის ახალგაზრდა, რომელიც კულტურულ შემეცნებასთან ერთად სცდომოზს ეროვნული სიმღერების შესწავლასაც. მაგრამ სამწუხარია ზოგი მთავანის მოქმედება, რომელიც ციკლომენ სიმღერებს „უკოხორი“ ხისათი მისცემს და რაღაცეას აკერებენ სიმღერებზე. რასაც უწოდებენ სიმღერის გადახრებებს. მათ მერ გადაბრუნებულ იმღერას ველაყვინ დაყენებს სასურველ წიდაგზე. ავიწყლებათ, რომ სიმღერებში იხატება გურული შეურაცხველი, იმედით აღზრთვანებული უკვადავი ლოსიკვეთება, რაც შეფარდებულია ერის ფხიზელ გონებასთან.

თუ რა ძკოვია ერისათვის თავისებური მუსიკა, ამას დაიწყებს გრნებთა მალად აღმ. ანი.

ვისაც სურს მუსიკაზე ნათელი წარმოდგენა ჰქონდეს, იგი უნდა გაცნოს წარსული სატუნის მოღვაწეობას, როგორც იყვნენ 18 საუკუნეში მგალობელი, ანთაძე, ივანე და მერაბ ცეკტიშვილები, 19 საუკუნეში მისიის საუკეთესო მკოდნე ანტონ დეზაძე, დათა და სიმონ გუგუშვილი, ყარამან და კოსტანტინე თავდარიძეები და სხ, რომელთა დაღობა ნიკეა შევიწახსა და გადმოვიტე წმინდათ წინაპართაგან ნანადრძევი მუსიკა. აგრძელებ გადაიკითხოს საქართველოს რუსეთთან შეერთების ისტორია პ. იოსელიანის (მეორე გამოცემა ზ. კვიციანი გვ. 143, 144) და მაჰინ დარწმუნდება, თუ რა არის ეროვნული მუსიკა დროთა თვით მუ იკის პატრონიმა ერმა გაუწიოს ანგარიში ასეთ არა სასურველ მოვლენას.

ხალხური მომღერალი ილიარიონ ჩავლიშვილი.

ჩემი თავგადასავალი

მშობლები

2 *)

დავიბადე გორის მაზრის სოფ. დირბს, ფრონის ხეობაზე, მაშინდელი მღვდლის მოწმობით, 1851 წ. ივლისის 1-სა, ხოლო ვინაიდან ეს მღვდლის აღმოწერა სრულიადაც არ აღმოსწრდა საქართველოს სასიხლო კანტორის მეტრიკებში, დანიშნა გამოძიება 1872 წ. ზაფხულში პაპი-ჩემის სვიმონის დაეთინზე აღმოსწრდა მისი ხელით წარწერა, რომ მას დაებადა შვილის-შვილი სოფ. რომ 20 მკათათვეს (ივლისს) 1851 წ. (ჩვენ წ. კ მკათათვე). ამის თანხმად გამოძიებით მომცა კანტორამ მეტრიკული მოწმობა, რომელიც საქირა იყო წარსადაგენად კურსის ვათავედის დროს სემინარიაში.

მამა-ჩემს ზაქარიას პირველი ხარისხით ჰქონდა ვათავებული ტუ. სასულიერო სემენარია. ოცდაათიან წლებს გასულს და ორმოციან წლების დასაწყისში იგი ყოფილა რამდენიმე წელიწადი მასწავლებლად გორის სასულიერო სასწავლებელში. იმ დროის მიხედვით კულტურული პიროვნება იყო. უფროადა წიგნების კითხვა. შემდეგ იმის გარდაცვალებისა (1863 წ. აპრილში), იმის წიგნებში აღმოჩნდა რველები — ხელნაწერი „ქართლის ცხოვრებისა“, ბესიკის, ალ. ჰავაიასის ლექსებისა, ნაწერი თვით მამა-ჩემის ხელით, და შესანიშნავი ქართული კალიგრაფი იყო. აღბად სემენარიაში ყოფნის დროს თუ დადიწერა ესენი; ამის გარდა სახლში ვეჭონდა „ვეფხისტყაოსანი“; ძველი დასურათებული ხელნაწერი, „დავითიანი“ — ესეც ხელნაწერი. დ. ჩუბინიშვილის ქრისტიანობა. „სიბრძნე-სიკეთის წიგნი“ და რამდენიმე ნომერი „ციცქარისა“. მამა ჩემი ხასიათიანი კაცი იყო: მტკიცე ნიტყვისა, გამბედავი, პირთუთენელი, ამასთან რუსულ-ქარ-

*) გავამოკლბა იხ. „თ. და ცხ.“ № 13 (16).

სურათი მელანდება თვალ წინ... ნეიუსი, ზღ. ზენინი ნაბიჯით მიემართებიან ჩემ წინ დატვირთული აქლემების გრძელი ქარავანები... ვხედავ როგორ ათვეს ღამეს მდიდარი სოფლაგარი ყუვისფერ უდაბნოში... ვხეზავ ღამეში საღარაუო ცეცხლებს — მიღმას სპარსული სიმღერის ნაღვლი. ნი ლინდი და გრძნეულებით სავსე მოხუცადოვებელი ზღაპრები... ვხედავ საკოვად, გატოლებულ სოხებებს და თარიხს ხმაზედ ამ ქვეყნის სევდიანი ზუზუნიც მესმის...

გუგა ნარვილი

ლეგენდა

იქითა ქრისტეს მოვლინებამ თითქოს შეაჩარა ეპითა სრბოლა და ყველას აგრაძობინა, რომ წელთ-ღირსიცვა აქედან უნდა დაეწყოთ. მას შემდეგ ორი ათასი წელი გავიდა. მისი სახელი კი უტყვევად გადადიოდა თაობიდან თაობაში, საუკუნიდან საუკუნეში...

და ქადაგება იგი:

„გუგარდესთ მოყვასი თქვენი, ვითარცა თვით თქვენი“, „გორედით ტვირთმიწინო და მამარაღნი“ და სხ. ვინა ლაღადისი იგი დ. რა ხმად მლაღადებლისად ლღანოსსა შინა.

მაგრამ აი მოვიტ საუკუნეში მოვიდა კაცი, რომელ-

საც კაცობრიობის გასამდენიერებლად ახალი გზები გამოვიგნა: არა ხეყნითა და მუღარით მოდიოდა ის, არამედ ჩაქუჩითა და ნაღმებით.

უნდა დანიგრეს ძველი, დახავსებული საყარო, უნდა და-ნგრეს ძირ ბუ თანად, რომ აშენდეს ახალი ცხოვრება, შრომის საშეგო...

და მამ პირე ლმა დაარტყა უზარმაზარი ჩაქოჩი ძველ სამყაროს და გაგზარა იგი.

გაჩაღდა ომი: იყო დრტივნა და გამოურყვევლობა, იგი კი თვით დაჯერებით, მტკიცე ნებით ამბობდა:

— ჩვენ გავიმარჯვებთ უსათუოდ, აუცილებლად!

და აპა, აღსრულდა: ტვირთმიწინი და მამარაღნი დაეპატრონეს ქვეყნიერების მეექვსედ ნაწილს და იქ, სადაც შავი კაცულები ზავ საქმენს აკეთებდენ: სქუდდენ ბორკილებს, ასხამდენ ტყვიებს მშრომელთა დასამონებლად, იქ წითელი დროშა აფრიალდა და ორთაობა აწივი შრომის სუფიერის სიმბოლომ — ნამგალმა და ჩაქოჩმა შესცვალა. ამ ქვეყანაში შრომა ყველასათვის სავალდებულო შეიქნა. და ამ შრომის საშეგოს მესაქუდ მისი კილატობი გამოცხადდა:

ეს იყო მეოცე საუკუნის უდიდესი პიროვნება ლენინი.

ის დაღუცრომლად სქუქდა და მოუწოდებდა ყველად

თული კალამიც ფხიანი ჰქონდა. მაშინდელი მაზრის მთავრობა ანგაროშ უწყვედა. ორმოცდაათიან-სამოციან წლებში გაიდაცვლებამდე იგი მთავარ ხუცესად იყო დანიშნული (ზღალორინაღ). იმას მთავარ სახუცესოში არც ერთი საქმე არ გაირჩეოდა მდივანბეგებისაგან მაშინგის დაუყოხებავად.

მასსოვს, ვიქნებოდი ესე შეიდი წლისა, ჯერ სკოლაში არ იყავი, მამა ჩემთან ჩამოხტა დიამბეგი ისე რამანინჩ ფაღლენიშვილი, თავისი ამალით. დიამბეგი ძლიან ბრვე და ლახათიანი შეხედულობის კაცი იყო. მამა ჩემს ენათუ აებოდა; ძალიან მრისხანე კაცი იყო, ამასთან ხელლონიერი, იმისი შემოკრული სილა კაცს თურმე ვაბნედლაო.

მამა ჩემს თურმე უთხრა, რომ თქვენებურ მამასახლისს მაქარაშვილს და თავკაცებს დაეით არჩეაძეს და შოი გოგოლაძეს ბოროტება ჩაუდენიათ ფოსტის ფულის გაწერის დროსაო*, მაგათ აბულაშვილი, ღარიბი გვლების ოჯახი, ნახეიარ ლიტრის შემქმნელად ჩაუწერიათ და ხარჯი ისე ვადაუხდევინებიათ. ამისთანა ბოროტების მოსასპობად მე ეგ თავი კაცები უნდა დავგროზგოვო.

— ჯერ მე გამორობვით და შერე ეგ სოფლის თავი კაცები, ეგენი ნამდვილი სოფლის მამებია, უთხრა თურმე მამა-ჩემმა, სოფელი მაგათ დიდს პატეისა სცემს, მაგათვან ვისიმე დანავგრა წარმოუდგენელია; მე, როგორც სოფლის მოძღვარი, კარგად ვიცნობ მაგათი. ეგენი რომ დაიროზგოთ, სოფელი არ დავიმაღლებთ და ხალხში დარტყენია ჩამოავადებოა აბულაშვილის ოჯახში ოთხი ძმა ტროალესს, აქეთ კარგად დამუშავებული ეენახი ნახნავი ბრიადად. დირობში დღეს-ხელა მაგათ აღარავინ დაემჯობინება შეგლებით; მარტოებოა ოჯახები არიან მხო-

ლოდ ჩარეკიან შეძლების სიაში ჩაწერილინიც, ვაბრიელ მაქარაშვილი, ჩვენი მამასახლისი, ერთად ერთი კაცია, რომელმაც მთელ ფრანსის ხეობაზე იცის წერა-კითხვა; თეთი ხელობით ქონის, სოფელიშე გაეარცელა ეს ხელობა, გააინა საფეიქრო, საქაშეთში დაეით დისამიძესთან გზანის ახალგაზრდა გვლებს აბრეშუმის საქვის შესასწავლად. (ამ მაქარაშვილზე „წარსულიდან“-ში საკუთარი მოთხრობა მაქვს ამ სათაურით „გელ ბაბია“).

მდივანბეგმა გაუგონა მამა ჩემს, დაწერილებით ვამოიბო და აბულაშვილის ძმები დამნაშაენი აღმოჩნდნენ.

— მამე ამით დავგროზგავ, ამისი წინააღმდეგი ხომ არ იქნები, ჩაეკითხა მდივანბეგი.

— ბოროტებას სასჯელი ეკუთვნის. ოთხი ძმანი აბულაშვილები ჩვენ სახლის წინ დაურობეს.

სოფ. მაკალოზოშვილი

საბარსული გეგროგვა

ღმარა ხანიამ (1040—1128)

1

მე სიკაბუჯის ჰაერით ვესუნთქავ და ისე ვბრწყინავ ვით ტიულვანი, სასუქ მაქვს ვენებით და სინარულით გულდის ხესავით აყრილი ტანი.

2

მაგრამ ვინც ცეცხლით დამაჯილდოვა, ვი რომ იგი არავინ იცის, რისთვის შემამყო ასე ლამაზათ და დასაღპობათ გამაზდა მიწის.

აბ. კელიძე

*) ს.ხელმოწილო ხარჯებს მაშინ ელ დროში ჩვენი გვლებოა ექანდა „ფოსტ ს ფუ“-სა“.

დაჩ. გრულა ბრძოლისაკენ, ის დაუცხროზლად სქედლა ახალ ცხოვრებას.

ცხელი აფრიკის დამონებულ-დატჩავებული შავკანინანი ხალხი კი მის შესახად ასეთ ლეგენდას ჰქენ და:

„შორს... შორს... ჩადილო-ეთში, სადაც მთები და მინდორ-ველები თითქმის ყოველთვის გათეთრებულია თოვლით, სადაც სიცივე ჰკავებს ზღვებს და მდინარეებს, აჩრებს ს-ციცხლეს, ათხრებს ტუეებს და ქ ლებს, იძულებს მაკალიძელ ფრინველთ ვად-ფრინდენ შორეულ მხარეებში და აქცევს ხეცებს სამხრეთისაკენ, იქ, სად ც დადმინანი არ აქრობს თავის ქერას არც დღისით, არც ღამით, რათა იხსნას თ-ვი თავი მძაფერი ქარს კ ყინულოვან სუნეთ ისევე, სადაც ხ-ლხი რაბებოდა სამეშაოსა, შრომისა და ძაღლო-საგან...ქ დაინბადა ახალი კაცი.“

მისი სული სწუხდა არა მარტო თავის ხალხის მწუხარებასა და უბედურებაზე, არამედ ყველა ერის, რამეთუ ყველა მათ ის ძმებად სთვლიდა.

მაელი სიცოცხლე მწესწარი ხალხის უბედურებრს მიზეზთა ვა ენას, და, ბოლოს, ყველაფერი ნისთვის ნათელი შექნა: მან შეხედა მწუხარე სახით მ ეს და მზემ გაუღიმა მას.. და ის წაედა, შეგერია ხალხს.. დაიწყო სეღა ქვეყნად ჩრდილოეთიდან სამხრეთისაკენ და იქ, სადაც ის

მიდს ყველაფერი განსულადნდა ახალი ცხოვრება: გაზაფხული სცვლის ზამთარს, ყინულოვანი ფენები დნებიან, თოვლი რწყავს მიწას და მის ფერხთა ქვეშ იზღუებიან და ჰყავენ რ მშენიერი კეთილსურნელოვანი ყვავილები და გზად ეურნებთან ფართო ფოალოვანი მამა-ხები.

ყველა დაბ ჩავეული, ყველა განაწამები ყველა განწირული, ყველა გ პატახბ, ბოლი, ყველა დამონებული მიჰყევა მას, გრძნობს რა ახალ სუთქავს მომავალი ახალი, მხიარული სიცოცხლისა, გრძობენ რა ახალ თავისუფლებას და ახალი ბრძოლის დაუშრეტელ წყურველი ყველა იმათ წინა ღმდეგი, ვინც იმინავებს ადამიანს...

და განაწამები ხალხი (ღმოსავლეთისა და შორეთული სახმრთისა მოელის ახალ განმანთ ვი უფლველეს თავს მ შობი ბურ მხარეში შორეული ჩრდილოეთის მხარედან, საიდანც უკე მოაღწია იქედის სხ ვამა, რომელმაც ანთო მათი მართოლვარე გულები*...“

ა. ბუნებშიშვილი

კაკლაცურა და ელთერო

(ღმერთების პანთეონიდან)

1.
 მანგველიანის ცხენის ფეხით
 პაპლაყურა მოაბაჯბაჯებს;
 კსიური აქვს მზერების სისქე,
 ქწინავს, ძლივს სდევას მსუქანს
 ლაჯებს.
 სქლად ბალანი ტანს უფარავს.
 სადღაც ხილი მოუპარავს.
 აბრაილებს კატის თვალებს,
 ხელს გადაშვევს ვნებით მთვარალებს
 ათამაშებს ტყეში ქალებს.
 სალამურსაც თვითონ უტარებს.
 ერთს ლეჩაქი დაუხია,
 ცხლა წელზე შემოუტარავს.
 ორი ოღა დაქეიფობს,
 მაგრამ მაინც არ ამტნარებს.
 ნლობით ტუჩებს აცმაცუნებს.
 მწვეტი წვეთი დაცანცარებს.
 ერთხელ ნახელს დაწაფუნებს,
 სხვა მეორის შვაცოფუნებს.

2.
 ვერა ჰნახავ მას კმაყოფილს,
 ან მოკაზხულს, ან შემკობილს!
 იხლაც დაღის და ვის ეძებს?
 ვის შუტარავს სავალ გეუბებს?
 განრისხდებ, თუ მოეფეროს?
 ტირიფის ქვეშ ელოდებთ:
 ტვის მიონის—ქალს ელთეროს!
 მდინარესთან მიახლოვდა,
 სუნთქვით მკერდი აუჭროლდა.
 იქ მას დაშკენდნ სულ სხვა რალები.
 გაუტყინეს, დაიფენენ;
 „მაგარია შენი ძეღები“...
 და თავთვის მხარეს სწევინენ.
 გულ-მკერდი აქვს პაპლაყურას
 მჭრელი, როგორც ცულის პირი;
 ზოგს ეჯახა, შვაშინა,

ზოგიერ გასხლტა ანატირი.
 ძალით მაინც მას აკოცეს,
 ყინის გზნებით გააოცეს.
 ტვის ბანგველიანს სულ სხვა უნდა,
 მრავალიც რომ გადიმეტროს;
 თუ კი ნატრეა აუსრულდა
 და შემოხვდა ცელქს ელთეროს,
 არ გაუშვებს მას აღარად
 ხელს შეუტრავს მისივ თმებით;
 გარდაატყვევს თავის არსად,
 შეეყვარებს თავსა ენებით!
 3.
 და შეესწრო უცბად თვლი:
 წყ როს პირად იჯდა ქალი
 და მის გვერდით სხვა ტვის კაცი
 რქებიანი, როგორც ვაცი.
 ფეხაკრებით მიეპარათ
 და მუტოქეს უთხრა წყნარათ:
 „ანუ ღ სთმე შენის ნებით,
 ანუ ესლავ გამიმეკლავდი!“
 დაეცანკნენ ორნი რქებით!
 — შენისთანას ტყვედ შევტრავდი!
 — შენისთანას ერთს წუთს ვკლავდი!
 პაპლაყურა დაეჯახა,
 მკერდი ჰჭრა და მოგვერდული;
 წუთში მტერი დაბლა დასკა,
 რქით ნაწლებე გაფათრული.
 მსხვილბლს დაშხედა მგუაქუგ გულზე
 და ელთეროს ხელი სტავა;
 შემოსივა მაგარს ზურგზე,
 მუხის ტყისკენ გაიტაცა!
 4.
 პაპლაყურა ტლინჯავს სტერიოზე,
 ელთეროსც ათამაშებს;
 მაგლაჯუნა დოლის ნ ცვლად
 უბრახუნებს მსუქანს ფაშვებს.
 ჯამუს ბაბაყულს ასლოკინებს

და ჩამოსდის ღორღლი ლაშვებს.
 ვილაც მკვეთრად წოვის, კეისი
 კელით აშხვევებს ქაჯთა დასებს.
 მითონი აღარ ალითო,
 დაღის და თან აწვლით თასებს.
 ჩინეა მეტად კირვეულობს,
 ყბეღობს, ხეღებს ასავსევებს.
 ბიფუშმა გაიკინა, —
 ნეტა თუ რას მოასწავებ?
 ის უთუოდ ვისმეს ნავსავს
 და ფილაას ბოღმით ავსებს!
 ერთი კინეა პირქვე ბღუნავს,
 იმინაგება, პირს ასაქმებს.
 პაპლაყურა ისევ ტლინჯავს,
 ელთეროსაც ათამაშებს;
 მერამდუნე ღმეს სტეხავს?
 მთვარე ღრეკით დაჰკაშვავშებს?
 5.
 ერთი ფიზლობს და არ ღრვობს.
 განგებ დახტის, განგებ ანცობს;
 გულში რალაც განზრახვა აქვს
 და განზრახვას არვის აცნობს.
 ბიფუშ ა იქნებ იგროო,
 ნეკეთიანის სღენა არ სწამს?
 და იმითრმ გაიკინა
 და სიკლით ყვე ეს ნავსავს?
 დაიხტენენ ამღენ როკით.
 ზოგი ძილის ქალებს აცხობს;
 მაშინდო ლიც საღლაც მ წვა...
 უსკნობი კო გეკემებს „წყნობი“
 მერეღ დღის ისევ სძინავს,
 პაპლაყურას ხელს ვინ ახლავს?
 მას ელთერო გაჰპაროდ-
 ლხინი ვიღარ ანახავს.
 და მას ექვთ ისევ ეძებს,
 დაბარბაშებს კულეს და ღრეში.
 ვეღარ მხვება ის ელთეროს
 ვერც წყღის პირად და ვერც ტყეში!

სანდრო შანშაშვილი

შემოდგომის ფარია

(უძღვნი სულიკო ოთხბეჭურს)

ზაფხულის ცეცხლოვანი მზის სხივებით ამწვანებულ
 სამყაროს ფერი ეცვალა...
 შავივარდულმა ფოთლებმა უკანასკნელად - ამოი-
 სუნთქეს და სახუდამოდ მოსწყდნ სასიცოცხლო ნიქტარს...
 უსაზღვრო ცის ცრემლთა დენამ დაშფურხებულ გუ-
 ლი უფრო დასველდა...
 არ მიყვარს ცნობდგომმა, როცა ბუნება სამკლოვი-
 აროდ ემზადება...
 ჩემი სული ყოველთვის მოუწყენარია, მაგრამ ნერ-
 ვების დაქიბვას შემოდგომაზე უფრო მეტი სიძლიერით
 ვგრძნობ ბოღმე...
 და...
 როცა ზაფხული ეთხოვება უმწიკლო სილამაზეს,
 როცა ყვავილთა სურნელსა შემზარავი Nordi ანიაგებს,
 ჩემი პრაფიერი სხივავ მიწვია...
 ასე იყო 1923 წელშიც...
 ზამთრის სუსხიან ღამეების მოლოდინში შავ-ზოვას
 ვეწვიე..

დავაცბა შევისრულე...
 გავაფიცი კასპიის ზღვის საღამო...
 და...
 პირველად ვიზიოვ ზღვის ფერი ჩემს სიკიცხლემში...
 პირველად ვიგრძინე სიყვარული თავისი მშვენიერით...
 პირიქოდ დავწვი პოეტური ცეცხლით.
 მართო შევიჭერ წითელი იალქნით ზღვის ნაცრის-
 ფერ ზეობებში, რომ დაუსრულავლე მენავრდა ტალ-
 დლთა კოცონზე და დავმტკბაროფვი ფერიების ცქერით...
 მისი წაბლისფერი ხშირი თა, რომლის ნაწნავებზე
 აღისფერ მზეს შვიდფერა ცისარტყლა აეჭარა და მარ-
 მარილოს მკერდზე ამონხეთქი ვაღლის ორი ობოლი კუ-
 ყური, ანდამატური სიძლიერით მიზიდავდა...
 ასრულდა...
 ზღვია ფერი ჩემი შეიქნა...
 და...
 შავი ზღვიდან ერთ ნაცრისფერ ღამეში ჩემი ფერი
 კასპიის ზღვის პირას დავასახლე...
 მის შემდეგ შემოდგომა მიყვარს ისე, როგორც ცე-
 ცხლიანი ზაფხული...
 შალვა გომართელი

ქ ა ლ ს

ხან სატანა სარ, ხან კი მადონა,
 მაგრამ ყოველთვის მშენებით სრული...
 ნეტა შენს ფიქრში მე ჩამაკონა,
 რომ გამოვიცნო ეგ შენი სული!..
 სტინქსს სამუდამოდ გადაცასარქე,
 მონა ხარ თითქო, მაგრამ თავნება...
 ახ, ნეტა ენა ჰქონოდა სარკეს,
 შენს საიდუმლოს გამიმკლავებდა!..

ვ. რუხაძე

შაჰმოდგომა ტყვილისში

ტყვილისმა მხრები შემიონისლა,
 შემიონისლა საშემოდგომოდ;
 ქარვის ფოთლებმაც დაიწყეს ძირს შლა,
 მეც მათ შორის სელა მიმიძიხს უზომოდ.
 მიმიძიხს ველ ვიტან უმზეო წვიმებს,
 ვერ ვიტან, ვერა ბაღების ქენობას;
 და ჩემი ჩანის დანესტელ სიშვებს
 ცრემლებად ვაქსოვ გულსა და გრძობას.

გ. ქუჩიშვილი

ალ. ყაზბაგი

ნახატი ძმ. ვლ. და გრ. ჯაფარიძეთა.

ალ. წუწუნაძე

„წითელი თეატრი“-სა და „ქარ-
 თული დრამის“- ახანაგობის დი-
 სის რეჟისორი.

ი უ ღ ე ე ლ ი

თეთრ-ცისფერ ცაზე გაფრენა მინდა,
 იქ სიცოცხლე და ცრემლის ღვარია,
 აღამიანმა ხმა გაიკინდა,
 იგი დამუნჯდა და საზღვარია.

სიტყვა ცოცხალი მალე ნელდება,
 სიტყვა ნაღვი დარჩა ისეთი,
 ხელის განძ-ევა გაუძნელებს,
 ამოიხეება მთლად სანი სლეთი.

უცბოა მისთვის თავის შეტება,
 გაირინდება ვით ტყის ნაჟოტი,
 მაგრამ სჩვევია მას აუეთქება,
 შემდეგ წამება და ეწაჟოტი.

მთელი მსოფლიო სურს გაახუროს
 ტყინის წამებით და მიუერებთ,
 ამ იუდეულს ესერიან უროს,
 რომ შეიმოსოს ათას ფერებით.

მაგრამ სიკაე მისი ხვედრია
 და სიამაყე დაიკონება,
 ბევრი სინფელე მას შეხვედრია
 და შეუნახავს თერთი ოცნება.

გერკელ ბააზოვი

რბ არის სეპვა ან რბ მნიშვნელობა აქვს*)

შ მ ს ა ვ ა ლ ი

ცეკვა ხელოვნების ისეთივე დარგია როგორც პოეზია, მხატვრობა, მუიკა და სხ. როგორც მხატვრობაში ანუ ხელოვნების სხვა დარგში გამოითქმის ესა თუ ის აზრი, საგრძნობელი შინაარსი, ისევე ცეკვაში კარგი მოცეკვაისაგან ცოცხლად გამოხატება ბევრი ლამაზი შინაარსი, როგორც მოვავლებით ისტორიულ წარსულს—ერის სიმწიფე მამაკობასა თუ სიღრუბკრეს. თუ ერს აქვს სიღრეა, მასთან აქვს ცეკვა,—ვერ წარმოიმადგინა, ვერ აჩვენებდეს და მის თავისებური სიღრეა და ცეკვა არა ჰქონდეს. თუ დავაკვირდებით ყველა ერის სახასიეთო, ეროვნულ ცეკვას, დავინახავთ, რომ სათაური ამ ცეკვის ერთი: როგორც მდინარე სათავეში, შეიღვე გაიყოფა, რამდენიმე მკლავით და ზოგი ჩაჩქარით ჩარბის, ზოგი კი მდორედ. ეს ადგილსა და მის მიდამოებზეა დამოკიდებული. თვითვე ერს აქვს თავის ხასიეთისა და წესი ცეკვების შესაფერისი ცეკვა: თუ ვერ ხასიათით დინჯია, ცეკვაც წარბია აქვს, თუ ფეხით—ცეკვაც ასეთივე.

საიზად წაგროსლვა აქვავი

საბა სულხან ორბელიანი ისტყვით, ცეკვა წარმოსდგება ფუნდრუკი ავან. რა არის ფუნდრუკი ანუ ქუნტრუმი? 12—18 წლიან ახალგაზრდას მოულო ნელთ რომ ახარებთ რა მეს, იგი უსათუოდ ჯერ ტრუს შემოპკრავს, შემდეგ კუნტრუს შეპქან ს. ეს ფუნდრუკი აღინაზნა თავის განვითარებასთან ერთად შეპქავა, ხელისა და ფეხის რთუა შენაკვა; რამდენც დრო გადოდა, უფრო შელამაზდა. ხშირად უფროსები აქეზებდნენ ახალგაზრდობას, რადგანაც ამ დავში ზნეობის საწინააღმდეგოს ვერას ჰპოვებდნენ, და ასეთის წაქეზებით ცეკვა უფრო და უფრო ლამაზდებოდა.

რა მნიშვნელობა აქვს ცეკვას?

ადმიანის ცხოვრებისათვის ცეკვა რო მავნებელი ყოფილყო, დღევანდლამდე ვერ მიადწევდა. ცეკვის დიდი ხარგებლობა მოაქვს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის: შეპქანდვით, თუ მათში ნახავთ ფეხ მუდღეს, სხეულიც მახინჯის. მოცეკვავეს მუხლი მავარი აქვს და ხანგრძლივი სიარული შეუძლიან. მოცეკვავეის სიარული, კაცია თუ ქალი, მისამართს აქვს სწორი და წყობითი ნაბიჯი, ფეხრთული სვლა.

ცეკვა ფიზიკური სიარჯიშოა და სხვა სავარჯიშოებს არ დუვარდება. ექიმები ძლიერ ხელს უწყობდნენ და უწყობენ ბავშვებს ცეკვაში, რადგანაც ცეკვის დროს ხანგრძლივი სუნთქვა მთელი სხეულის მოძრაობასთან ერთად ფილტვებს ამოძრავებს, ჯანმრთელობისათვის დიდათ სასარგებლოა.

ცეკვის სილამაზა და მისი შუახსება

ქართული და, საერთოდ, კავკასიური ეროვნული ცეკვა იმდენად ლამაზია, რომ უცხო ერთგანაც დიდათ არის შეფა ეულო. 1895 წელს მ, როგორც მოცეკვავე, რამდენიმე ამხანაგით გამიწვიეს პარიზს გამოფენაზე. საფრან

გეთში აღუწერელის სიამოვნებით შეიგებნენ ჩვენს ცეკვას. სხვათა შორის, ჩვენი ჩილის დროს იქ დავგვდა ქართულ ლიტერატურაში ყველასათვის ნაცნობი ფრანგი მუორი, რომელიც პარიზში იმ დროს როდელდაც ზეპოში თნა მშრომლობდა და ჩვენი მსელა გაიგო თუ არა, გვინახულა და ჩვეი ცეკვის შესახებ ვაზეთში წერა დიწყო. მის სხვებზეც გამოვიწუწუნენ და ფრანგულ ვაზეთებში მხოლოდ ჩვენი ცეკვის ქება ისმოდა; როგორც ერთი ულამაზესი ცეკვის.

მასოსს მეორე შემთხვევაც. ამ ოციოდე წლს წი. ნეი ტფილისში ქართველ მწერლებს ეწვია რუსეთის 4 დიდი ხელონდ მწერალი: მაქსიმ გორკი, ანტონ ჩეხოვი, ხზატურა ვასნეოვი, მეოთხეს ვანარარ მახ.ოგს. ამ სტუმრებს ქართველმა მწერლებმა ვერის ბალში სადილი გაუმართეს და, სხვათა შორის, დეი ვიყავი მწიფეული როგორც მოცეკვავე. შუა ნადიმის დროს გვთხოვეს, რომ გვეცეკვა. ხანაზე იყვნენ ქართველი ქალებიც. ვიცეკვეთ. გამოვიწვიე ჯერ ერთი, მერე მეორე. ბევჯერ ვაგამორებინეს, რადგანაც სტუმრებს ძლიერ მოეწონათ. გაიმართა ხანგრძლივი კამათი ჩ ჩვენი წეს ახებ. მასსეს გორკის სიტყვა, ალო ქქა ხელში და სთქვ: «Пью за здоровье того народа, который создал себе такой прекрасный танец». მის შემდეგ მხატვარმა ვასნეოვმა დიდი ჰება შესხა ჩვენს ცეკვას და, სხვათა შორის, სთქვა: მიუხედავთ იმისა, რომ პირადით ჯერ კარად არა ვარ ვაძნობალი საქართველოს მიამოებს, მაგრამ მე სულ თვალწინ წაი მომიღვა საქართველის მთავად და ბრკიოთ.

ჩვენიველი ქართული ცეკვა ბევრი საფუძვრით მალა სდეს სხვათა ხასიათით ცეკვაზე: ალც ერთი უცხო ეროვნული ცეკვა არ არის, რომ ცეკვის დროს ეჭოსავან ქალი არ ილანდებოდეს: რალაც დიდ დღულტკეს იჩენს ხოლმე ვაერ, მ-პოდენს ქალს წესში ხელს და როგორც მონს შემოატრიალებს.

აიღეთ მაგალითად ინგლისური—„მატლოტი“, იტალიური—„ტარანტელა“, ჰუნგარიისს—„ჩარდაში“, თუ გნდა რუ ული—„გოპაკა“, შუქიკლად ვეჩია ქალს წელში ხელი უნდ. მოხეობს და შემოატრიალოს.

ჩვენიველი ქართული ცეკვა ამვგარ ქვევას სრულიად აკილბებლია. სახამ იაერ ქალს გამოითხოვდეს, დიდის მოწიწებით მივა, გამოიწვევს, შენდვგ ქალი რომ წრეს შემოურბენს, ვეერ შოიი ახლო ჩისდეს და თითქოს ეფედარ ითითმინა, დეუტანება ექნ. ამ დროს ქალი დამიწვევს უქან და იაერ დაახლოვებს ედარ ჰეიდეს, თითქოს ისინა ცეცხლმა შესტყოს. ქალის წყნარი წარნართ სიარული, როგორღაც სცილობს ცეკვა ხელოვნურად დამთავროს, რომ არც ერთი ნაბიჯი უნდინგელოდ არ გდისდვას. ვაერ ამამად დავინასავებ თავს ეცლებავ, არ ზოგავს უქანსეკულ ღონის ძივებს, როგორმე ქალის ყურადღება დინახსუროს.

ხშირად ჩვენ—მეჩეულებიც კი—უზომოდ აღტაცებამო მოესულვართ მწვენივოდ დიხასიათებული ცეკით. და ასეთ სილამაზეს ერსას, მის სიამაყეს ნუ შეუწულით ხელს, არამეხ ხელი უნდ შეუწყუთ, რომ ცეკვა სხვა ხელოვნებისთან ერთად უფრო ფართოდ განვითარდეს. ხელოვნებობებ, არც ერთი ხელგონებობა ნაკლები არ არის ცეკვა.

*) საისტყსილი

კატოვიელ გოლვანეთა ლეკსიკონი

(იოსებ ინკაშვილის სკოლიდან გამოსული)

ლოლუა, ძეგუ ბახვასძე (1877—1924)—ხალხური მომღერალ-ლოტბარი, დაიბ. 1877 წ. ს. ქალონში. ორის თვისა ხამა გარდაცვალა, აღზარდა დედა ჯამჯალამ, მანვე შესწავლა წერა-კითხვა; ბავშვობიდან სიმღერამ გააოცა; სკოლის გარეშე დარჩნილი სოფლის მდებო მოსილერე ხალხში ტრიალებდა (ყანაში, ქორწილში და სხ.) და ყველა მათგან სწავლობდა სიმღერებს. 1889—91 წ. ბათუმის ქარხანაში მუშაობდა, 1893 წ. დიკენად გა წესდა ს. კოკს (ზუგდ. მ.). ამ თანამდებობაში უფრო შეისწავლა ხალხური სიმღერები. 1897 წ. ქუთ. თეატრში გამართა პირველი მებრუნე ხალხურ მოწერალთა გუნდი—ს. კონკრტი: შესარლლა მებრუნე-აფხაზური-სცანური სიმღერები და ამითი ქართველ საზოგადოებას პირველად მან გააცნა მანამდე უ უჩაღლებოდ მიტრევეული კუთხის სიმღერები. აქე ხან თვისი გუნდით იმოგზაურა ბათი მ სოხუმ-ჩამჩირეს. ამის შემდეგ დროებითი გუნდების საშუალებით კონცერტებს მართავდა, ხმირად უფაოდაც. 1904 წ. ქ. სოხუმში შექმნა მუშათა და მოწაფეთა გუნდები. იმოგზაურა სოჩს, ადღარს და გაგარს, სადაც ბუნდებმა ჰქმნიდა. აქ მოღვაწეობდა 1919 წ.-დე და თვისი სალოტბარო—სასიმღერო მოღვაწეობით აფხაზეთს საქართველოს ეროვნულ სულს უახლოვებოდა სიმღერის აღორძინების გარდა აქ აწარმოებდა სხვა საგანმანათლებლო მუშაობასაც; მისი თაოსნობით გაიღო წიგნის კოსიკი „დოსკურია“, ეს არებოდა სოხუმის დრამ. სახ. ს. ქ. წ. ქ. გ. ს., დაარსა აფხაზ-მებრუნეთა საშესიკო სახ.ბა, მუშაობდა აქაოსის დამხმარე კომიტეტში და სხ. სოხუმში შედგებილი გუნდებს პეკრელ-აფხაზური სიმღერების გარდა ქართლ-კახურ სიმღერებსაც ასწავლიდა, ხოლო სიღამო კონცერტებში შემოსულ ფულს ღარიბ მოწეფთა ურიკებდა. 1905 წ. რევოლუციონური სიმღერებით წინ მიმდროდა თვისიფუნდებისათვის ნებძიოლ. 1908—14 წ. სოხუმის მუშათა და აფხაზ-მოხალისეთა გაერთიანებული გუნდით იმოგზაურა საქართველოში 19 9 წ. ფოთში დაარსა „ქართულ ხალხურ სიმღერების მოყვარულთა სახ.ბა“ და მოწაფე ქალაქეთა გუნდი, სიმღერას ასწავლიდა ნ. ლოლუს ქალთა პრუფ. სასწ. ში, ქ. სურამში დაარსა ადგილობრივ ახალ-გაზრდათაგან ხალხურ მომღერალთა გუნდი, 1920 წ. ზუგდიდის სახარო ერობამ მიიწვეა ინსტრუქტორად,—აქ შექმნა მომღერალთა გუნდები მათი დამხმ რე საზოგადოებებით (ზუგდიდს, ხეთას, ხობს და სხ.) იმავე წლის ქალაქთა გუნდით მოიარა დასავლეთ-საქართველო. 1921 წ. სახ. განათლების კომისარიატის ხელოვნების მთავარ კომიტეტმა დანიშნა სამეგრელოს მომღერალთა გუნდების მთავარ ინსტრუქტორად. მოავალი ხალხური სიმღერა გადაიწუშავა და ნოტებზე გადააღებინა. მოღვაწეობდა სამწერლო ასპარეზზეცად. დასწერა: „ჩენი ცხოვრების სურათები“ (ამოკ.) და სხვა მოთხრობები, ჰიქსა—„რევოლუციის ვარჯიშებზე“, 1 მოქ, ნაყეკლი და სხ. ბათიში ო.ამლბის შემსწევს დ.ოს მტკვლად აფხაზთა 180 მოხალისით გაემგზავრა. პირველმა ნოიწინდა სრულიად საქართველოს მომღერალ-მეკლბელთა ყრობის მო-

წვევა 1924 წ. ქუთაისში 25 წ. მოღვაწეობის იტბილე გადახადეს. ყრუ იყო, მაგრამ ბუნებით ნიჭიერი, თითქო აღლუი იმენდა სიმღერებს და ასევე ასწავლიდომ—ღა ამ დროს მოღვწეობდა, როცა ჩვენში გარსენის ხანა ბატონობდა. თავისი მოღვაწეობით ხელს უწყობდა ხალხურ სიმღერა-გლობის აღორძინებას და მათ ეროვნულ გათავისცნობიერებას, ხალხის სულიერ გაერთიანებას. გარდაიცვალა საქართველო რეპეტიციასზე დაავადმყოფების მიზეზით 1924 წ. 10 აგვისტოს. დაიკრძალა ვერაზე დარჩა მეთულე და ორა წერალი შვილი მისი დაა ცნობილი საზოგადო ჩემი მოღვაწე ნიჭო ლოლუა.

იუზა ზარდალიშვილი

(მისი 25 წლის იუბილეს გამო)

ამ მოკლე ხანში ქუთაისის აკადემიურ თეატრში გადახდილი იქნება იუზა ზარდალიშვილის სასცენო მოღვაწეობის 25 წლის იუბილე.

განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია ეს იუბილე ქუთაისის მხრე...

ჩვენს სასცენო ხელოვნების ასპარეზზე ზარდალიშვილი საპატრო და თვალსაჩინო ძალას წარმოადგენს.

ახალგაზრდა, ძიების სურვილით აღფრთოვანებული, ენერგიითა და ძალ-ღონით სავსე—ამ იუზა—ის ოცდახუთი წლისწიფადია ემსახურება ქუთაისის სცენას და ჩვენს ღარიბ საზოგადოებას.

ქუთაისის სცენიდან იწყებს ამხ. იუზას ნიჭი გაშლას და გავარობას... აქედან იწყება მისი პირველი ნაბიჯები სასცენო ხელოვნების ასპარეზზე ჩენი გამოჩენილი ტრაგიკოსის—ელადიმერ ალექსი-მესხიშვილის ხელმძღვანელობით.

იუბილიარის დიდ გამარჯვებულ უნდა ჩაითვალოს, რომ თუმცა იგი არ ვასცილებია ქუთაისის რუტინას, არ გაშორება ჩენი წვრილ შემწხმირ ბუდეს, მაინც თავისი ბუნებრივი ნიჭის წყალობით და წარმატებით დღეს ჩენი ხელოვნებისათვის დიდი ძალათავახია.

ამხ. იუზა ზარდალიშვილს უნდა ვუბადლოდეთ, რომ ღაღის სიკვდილის შემდეგ ქუთაისის სცენაზე კვლავ სცოცხლობს მებძიოლი სული პრინცი ჰაშვეტისა, ძიება ურიელ აკოსტასი, განსაზიერება ფრანც მოოროის ბოროტი ზახვევისა, ედმონდ კინი და სხვა კლასიკური ტიპები...

ი ზარდალიშვილის მატერული გემოვნება მუდამ წინესცისა და ახალის ძიების ექსტაზშია... წლებადღეს სათეატრო სენონში, რომელიც განსაკუთრებულ მოვლენად უნდა ჩაითვალოს ქუთაისის დაობლებულ მდგომარეობისათვის და რომელსაც ცალკე შევებებით—ი. ზარდალიშვილი ასრულებს მთავარ როლს სცენის გარდაქმნისა და განახლების სფეროში...

ჩენი გვეჯერა, რომ ასეთ ნიჭიერ და შრომელ მუშაკს ქუთაისის საზოგადოება—შრომელი ხალხი შესაფერისად დააჯილდოვებს...

ჯ.ფარ-ღაშა

თეიმურაზოვსკისთან ბრძოლაში დასაქმდები

ვასო ურუშაძე ერთი ისეთი მუშათაა ვინც იყო, რომელიც 1900 იან წლებში რევოლუციური მოძრაობას სათავეში მოექცა. იგი უმთავრესად სტამბის მუშებში მუშაობდა გამბედაობითა და სიმტკიცით.

ახალაზრდა ვასო, მკვირცხლი და ცოცხალი ბუნების, პირველად გაეცნოთ.

ასოთაწყობი ვასო ურუშაძე. ცნო ლადო კეცხოველს 1899 წ. ლადოს არ ღირსა შეუჩინევილი ვასოს სიმკვირცხლე და შეუდგა მის მომხადებას და მუშაობაში ჩაბმას. ვასო ამ დროს მუშაობდა ექვთიმე ხელაძის სტამბაში. ლადომ მისი შეგნობით შესძლო რამდენიმე არალეგალური ბროშურის დაბეჭდვა ხელაძის სტამბაში. ეს კი იმ დროს შეუძლებელი და ძნელი საქმე იყო.

ვასო იღებდა აქტიურ მონაწილეობას წრეებში, გაფიცებებში და ყოველგვარ ორგანიზაციულ მუშაობაში. 1901 წ. დასაწყისში იგი ჰქვე ტუ. კომიტეტში (სოციალ-დემ. პ. ჰ.) იყო მოქმედი, როგორც სტამბების მუშათა წარმომადგენელი.

პირველად ვასო, როგორც მახსოვს, 1902 წ. დაიქირეს, 1903 წ. იელისში კი, სხედნად ერთად, გადაასახლეს ვოლოგდის გუბერნიაში. ი ედნ დაბრუნდა 1905 წ. დასაწყისში. მაშინვე ჩაება მუშაობაში. მონაწილეობას იღებდა მაშინდელ გაფიცებებსა და გამოსვლებში. დაბრუნებისთანავე ჯერ რაიონულ კოლექტივში იქნა არჩეული და იქიდან ტუ. კომიტეტში. მას ბევრი პასუხსაცემი საქმე ჰქონდა დაკარგებული, რასაც დიდს ენერჯითა და თავდადებთ ასრულებდა.

1905 წ. აგვისტოში ქალაქის თეიმურაზოვსკოვოში მომხდარ ხოცვა-კლტვის დროს ვასო დაქირავებული წაიყვანეს მიხეილის საავადმყოფოში, მაგრამ გზიდან გაიპარა, რადგან იცოდა, რომ მოჩინების შემდეგ ციხეში მიამძინებდნენ. შემდეგში იგი მაინც ჩქარა დაიქირავს და მხოლოდ 17 ოქტომბრის მანიფესტით გა ნათავისუფლეს.

ამის შემდეგ იგი კვლავ გაიქცეული ენერჯით ეწეოდა მუშაობას და როცა მოახლოვდა შავი რევოლუციის დღეები—ნოემბერ-დეკემბერი, იგი არ უფლი იყო გაფიცვის ბუროში და ამასთან მინდობილი ჰქონდა მესამე რაიონის (მთაწმინდა-სოლოლაკის) სამხედრო ორგანოს ხელმძღვანელობა. იგი აქაც დიდ ენერჯობას და თავდადებას იჩენს; საქმის მეტად დიდი სიყვარული—მისი დამახასიათებელი თვისება იყო.

1905 წ. დასაწყისში მისი ხელმძღვანელობით და პირდაპირი მონაწილეობით დაიბეჭდა ლეგალური სტამბაში არალეგალური ჟურნალი „სოციალ-დემოკრატი“, კარგა მოზარდული ზომისა, 16 გვ. როგორც მახსოვს, გამოვიდა სამი ნომერი, თითო სამი ათასი ცალი. ამავე წელში

შეუდგა იგი არალეგალური სტამბის მოწყობას და კიდევ მოიყვანა სისრულეში—შექმნილ იქნა სალცხოვო მსწრაველ მბეჭედი მანქანა, ასოები ბლომა, ადგილიც მშენიერად მოწყობილ-მობეჭებელი. აქ სტამბამ დიდი მასშაბური გაუწია სოც-დემ. ორგანიზაციას—აუარებელა პროკლამაციები, ბროშურები და გაზეთები იბეჭდებოდა 1905 წ. დასასრულიდან 1909 წ.

1905 წ. ვასულს ვასოს დაუპირეს დაქერა, მაგრამ იმ დროს დაიმალი. შემდეგ მაინც დაიქირავს და მეტეხის ციხეში ჩასვეს. ოთხი თუ ხუთი თვე იჯდა ციხეში. და გადასახლეს როსტოვში. როსტოვიდან დაბრუნდა ტფილისში და ცხოვრობდა მალულად.

ის ტინჯვა-წამება, რაც მან ორჯერ გადასახლებაში ნახა აუტანელია. ისედაც სუსტი ავებულების პატრონმა ვერ აიტანა ეს და გზადა გზად ფულტეების ავადმყოფობით. თან მალვა, თან ასეთი საშინელი სენი, რომელიც ხელთან გვეტყავდა ერთ საუეთესო ამხანავს, ყველაფერ კარგად ვგონობდით.

შეიღო თუ რვა თვე სტანჯა საშინელმა სენმა ვასო და 1907 წ. 12 ნოემბერს გარდაიცვალა. სიკვდილის არალეგალურად მცხოვრები ვასო, სიკვდილს შემდეგ აქ საშიში შეეჩნა მთავრობისათვის და გაიაც ბრძანებდა—საქპაროდ იქნას იგი დასაფლავებულად... ხალხს მინც ბლომად დავსწრო მის დამარხვას, აუარებელი გვირგვინიც იყო მუშებისაგან მოტანილი წითელი ლენტებითა და ესაფერი წაარწერბო.

ვასო დაიბადა 1881 წ. გურიის სოფ. ორაგვეში, იყო ღარიბი გლეხის ოჯახიდან. მამა ადრე მოკვდომოდა და დედას, ვასოს გარდა, სხვებიც ჰყავდა გ. მოსაზრდელი. ვასოს ცოლის სიკვდილის შემდეგ, დარჩა ერთი შვილი, რომელიც ამ ხანად ტფილისში ცხოვრობს.

ძველი მუშა.

რედაქციისგან. რედაქცია სიამოვნებით დაუფრობს ადგილს წერილებსა და მოვლებებს იმ მუშა რევოლუციონერთა შესახებ, რომელთაც დიდი დამახტურება მიუძღვით თეიმურაზოვსკოვოში ბრძოლაში და რომლებიც მსხვერპლი გახდნენ ამ ბრძოლაში. ასეთი მუშის რიცხვი საქართველოში არაა მცირე. ვახოვთ ყველს—მოგვაწოდონ წერილები და ცნობები სურათებით, რასაც დიდი სიამოვნებით დავეთმობთ ადგილს ჩვე ი ჟურნალის ფურცლებზე.

რედ.

სომეხთა გზაგაღ-მოვლავანი

აზატ ვახუშანი

სომეხთა ახალაზრდა მგოსანი აზატ ვახუშანი იბ. 1894 წ. საოსამლო სომეხთში. პირველდაწყებითი სწავლა მიიღო იქვე, შემდეგ პარიზის ინსტიტუტის სანწარმო ფაკულტეტზე. დედა მისი იყო მასწავლებელი. 1914 წ. მსოფლიო დიდი ომის დროს ჩამოვიდა კავკასიაში. 1915 წ. დაიწყო სწავლა შოლავოში. 1918 წ. გამოსცა თავის ლექსების პირველი ტომი, უმთავრესად სიმბოლური მიმართულებისა. ამ ლექსებში, გარდა შინაარსისა, თავი ი საუცხოვო ტენიქისა და რითით დიდი ყურადღება დიმიხაზრა სომეხ მეთხვეთა და იღვრით

დავან-სოფლის თეატრის ისტორია

საბარეჯოს თეატრი

აზატ ვაჭაძე

კარგ პოეტად იცნეს. 1918 წ. დაიწყო რევოლუციონერული ლექსების წერა. 1921 წ. ერევანში, სომეხ ახალგაზრდა მკონებთან-გორე ჩარენციან და გეგორჯ აზოვთან ერთად გამოცემა-ს მის „დეკლარაცია“ ძველი მწერლობის წინააღმდეგ, მაკარა რამდენიმე თვის შემდეგ, როდესაც ე. წ. ჩარენცი და გ. ზოგი ფურცლებით მიმართულეს მის მიმართ და თავის თავი ფურცლებით განაცხადეს, ახტ გვტ-ნი ჩამოშორდა მათ და პროლეტ. თეატრი ეყრნ. „მურკი“ (ავრდემლი-ს) გამოცემა დაიწყო. დააარსა პროლეტპოეტების ასოციაცია, რომლის თავმჯდომარეად მთელი რაიონი წოდებული იყო, ამავე დროს „მურკი“ ს. ზედიზედ პასუხისმგებელ რედაქტორი. 1923 წ. გამოვიდა მისი ახალი ლექსების კრებულები: „Heo orientalia“ და „ჭუნჭუნი უ ზანგ“, პროლეტარული ელფერით. 1924 წ. გამოცემა ლექსების წიგნი „საღამაშაში“, რომლის შესახებაც სომხურ გაზ. „მარტაკოპი“-ში ს. ხანიონმა დასწავა დიდი კრიტიკა და მიიწონა. გვტრნი ამ წიგნში უმღერს აზიისკოვების დაგვიტებას, ბაძილას და რევოლუციას. წიგნი გაფენთილია კოლექტივიზმით. ახტ გვტრნი მითრია ევროპა და აღმოსავლეთი, კარგათ იცნობს იკაურ ყოფა-ცხოვრებას და ტკაუებს. მონაწილეობა მიიღო ძეგლსა და ახალ ყველა სომხურ ტუნალ-გაზეტში, სადაც მთავრებულა აქვს მრავალი ლექსი. ამე მად ტვლისშია და სცემა ყოველკვირულ პროლეტარულ მუშურ სალტრატორია-საბარეჯოვო თურნალ „დიარქეოპი“-ს (თხარლებში).

სურენ აგჩიან.

სოფ. საგარეჯო ვარეკახეთში შესანიშნავი: საღი ჰაერით, მშვენიერი ბუნებით, უხვი დღამიწით და წყლით. თავიდანვე ჰქავს მრავალი იტელიგენცია, რომელმაც საძირკველი ჩაუყარა თეატრს. პირველი წარმოდგენა გაიმართა 1874 წ. სოფლის ქვეითა სკოლის დარბაზში. დაიდგა გ. ერისთავის „ძონწი“ და „უჩინ-მაჩინს ქული“ ლევ. ჩერქეზაშვილის რეჟისურობით. მონ წილობდენ: ალ. ცხეტიძე, იერ. გულისაშვილი, მარო ჩერქეზიშვილი და სხ. ხალხი პირველს წარმოდგენას აღფრთოვანებით შეხვდა და მელმძღვ ნელთ სთხოვა წარმოდგენა ხშირ-ხშირად მართეთო იმავე სკოლის შერობაში 1875 წ. ზემო დახაბელებულ პირთა მონაწილეობით დაუდგავთ გ. ერისთავის „გაიზა“ ხალხში თეატრისადმი მისწრაფებამ უერო იმატა, რის გამოც მოუხმარეს წარმოდგენების პართვას სხვადასხვა უენობაში. 1880 წ. ნიკ. ვას-საშვილის ენოში დასდგეს „პეპო“ სუნდუქარციის მონაწილეობდენ: შაქრო გულისაშვილი (პეპო), იერემია გულისაშვილი (კაკული). ნიკ. ოქრომჭედლიშვილი (გიეო.), ვასო მჭედლიშვილი (ეფემია) და სავანელის მთულე (კეკე). ამ წარმოდგენის დროს იმდენი ხალხი მო წედა, რომ ბილეთების უმრავლესობის გამო ასტკედა ჩხუბა. ჩხუბში, გრემეკში გამოწყობილი მსახურბებიც ჩაეყენენ, ხალხი დააშოშინდეს და პიესა მშვენიერად ჩაატარეს. შემდეგ წლებში პიესებს სდგავდენ თევ. გულისაშვილის სახლში, აქედან მკვიდრი ბინა დაედო ქუდიანის ჩარდახში, ხოლო მას უკან გეოაინთ ეუბანე, სადაც სავანეო ილიდები იმარტებოდა ხოლმე. ამ წლებში ზოგჯერ მებობულ სოფლის სკენის მოყვარეთა დახმარებით იმართებოდა წარმოდგენები. დაახლოებით 1894 თუ 1895 წ. ძ. გვიგო და იოსებ ქუდიანის კალაზე სახელდახელოდ გამართულ სკენაზე დასდგეს დ. ერისთავის „სამშობლო“, შემდეგ ავ. ცაგარელის „ედიმარული“. ამ პიესის დამდგმლნი და როლების აღმსარულელებნი იყენენ: ხაშველი სკენის მოყვარენი დავ. ნახუციშვილი, იოსებ იმედაშვილი, პატარძელელი: ზაქარი ბილიანიშვილი, ტფილისიდან: ნუკა საყვარელიძე, ადგილობრივი: ლენტო გულისაშვილი, სპ. ბედიანიშვილი, სამ. მჭედლიშვილი, ქუდიანიანი, გულისაშვილები და სხვ. ამ პიესებში მონაწილენი უმთავრესად გ. ქუდიანის ოჯახში იყენენ მათ ხარჯზე. შემოსავალი წიგნისდაყვისთვის გადადო ნაწილი ფონდისთვის. ამ წარმოდგენის მოწყობაში მხურვალე მონაწილეობას იღებდა ექვით აბელ იაშვილიც. ამის შემდეგ ათიოცი წლის განმავლობაში მუდმივი თანამშრომლები იყენენ: ზაქარი, ვაბო, იერემია, საზონ, მინადორა და ბაბო გულისაშვილები, ღიზა ვაშაქიძე, ვარო მჭედლიშვილი-აღნიამე-ლისა, გარსიაშვილები, ოქრომჭედლიშვილები და სხ. ყოელა ისენი დაუღალავად შრომობდენ ჩარდახებში პიესების დასადგმელად; მათში არავითარ გულცივობას, მორიდებას (რაც ხშირია პროვინიაში, უმთ. ქალების შორე), აღგლი აია ჰქონია დაცეს იყო მიზეზი; რომ ხალხში თეატრისადმი ღრმულა ძლიერ გაიზარდა: ამაწ წარმომავა აზრი თეატრის დაშენებისა. 1910 წ. შაქრა ჰეპანოვის სახლში ხაშველს საბარეჯოვო წარმოდგენები თეატრის ფონდის გასაძლიერ-

რებლად იერემია გულისაშვილის და ნიკო ლევაკას რეკონსტრუქციით. ამ ზე ცოტა წინ ს. ჯაბადარის შენობაში დასდეს: „თამარ ბატონიშვილის“, „სამშოკო“, „პეპო“, „მზის დანაწელება“, „მარინა“, „დრონი მკუბანე“, „ცხოვრება ბრძოლა“, „ტარტილი“ იერემია გულისაშვილის რეკონსტრუქციით. საგარეჯოს დრამატული დასი იმდენად გაზარდა, რომ წარმოდგენები მართვა დაიწყო ახლო მახლო სოფლებში (მანას, თიხთაურს, გიორგენინდას, პატარძელს და სხვ.)ნიკო ბაქრაძის თაოსნობით, წინ მოხსენებულს მუშაობა შრომით. წარმოდგენებიდან აღებულ ფულით და სოფლის დახმარებით 1910 წ. ჩაეყარა საძირკველი სათეატრო დარბაზს, ხოლო ეს თეატრი აგებულია სოფლის შუაგულს გნმარტობით, ბაზარიდან ცოტა მოშორებულ, „ხატი კაკლების“ მოედანზე, რომელი რეგულირ შენისაღებული უზარაზარი კქლის ხეებით და ზაფხულობით ამქვამს მწვანე ზაფხულის მოლი. ეს ადგილი შუაგულა სოფლისა და საგარეჯოს მკვიდრთა დრის გასატარებლათ დამე გებულია. თეატრი გაშენებულია მოედანის თავში ი, თითონ შენობა თუმე საქმად მოზრდილია, მაგრამ უზარადა. მას არ ამქვამს სილაზანზე რეკონსტრუქციით და არც მინდავინ.

1914 წ. იწყება საგარეჯოს თეატრის ახალი ისტორია, გამომდინარე ახალი ძალები: კოლა ქურდიანიძე, იაშა ანუაშვილი, არჩილ ქუჩუხელი, მიტო ჯაბადარი. (ან. გარდა სხვ.) კირა გარსიაშვილი, დარია მასურაძის ახალი და სხვ. ისევე ზაფხულობით კვირა უქმებში მართავდნენ წამოდგენებს. აქედან დაიწყო საგარეჯოს მკვიდრთა დრის ტარების ახალი ხანა, წინათ თუ ხალხი მარტო სასკოლის უქმებებით ერთობოდნენ (მაგ. პეტრეპავლობა, წმ. დავითობა, ღვთისმშობლობა, თავშენდა-გიორგობა, დოდობა და სხვ.), ახლა თეატრის სადამოებს სახელთურით მოუღან. თეატრმა ბევრს შეეყარა „ლურთრა, მისივე გაუღენით იყო, რომ ბევრმა შეიღებინა ტილო-სს გააზანე სასწავლებლად. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ საგარეჯოს თეატრს ბური უფიკო ადამიანი მტრულის თვლით შეეჭია, იქ გარყვნილებს მერტს არაფერს ხედავდა. ჭორიკანები აჭორიკანდნენ; მაგრამ თეატრის გამარჯვება არყველი იყო! კვირა უქმებში იმართებოდა იაშა ანუაშვილის რეკონსტრუქციით, თოლო დარია მასურაძის ასული ხელს იწყობდა საბავშვო დილა-საღამოების (ერთ ორ საბავშვო წარმოდგენაში მეც მიმიძია მონაწილე ნობა, ჩემის ახანანებთ 1916—18 წლებში). მუდმივ დასის წევრებად იფრებოდნენ ისინი, ვინც ზამთარ-ზაფხულს რჩებოდა სოფელად, ხოლო ზაფხულში დაბრუნებული მოწაფეობა თავის მხრივ მართვდა წარმოდგენებით. ასეთები იყვნენ (1916—20 წწ.) ანუაშვილი, ნატალია, გიგლა, გიორგი, ნიკო გარსიაშვილები, გ. მეზრიშვილი, გ. პანკელაშვილი, კ. ყანდარია, ნ. ქურდიანიძე, შ. თათუაშვილი, მ. სულთანისძე, კ. საგინაშვილი, გ. მაისაშვილი და სხვ. ამათ ერთ ზაფხულს დასდეს: „ლელატი“, „ადამა“ გიგლა გარსიაშვილის რეკონსტრუქციით, რომელმაც საქმად რიგინად ჩაიარა.

ამავე „ხატი კაკლების“ მოედანზე დაარსებული იქნა საზაფხულო ტან-საგარჯოში საზოგადოებრივი ხელმძღვანელებად გიგლა გულისაშვილი, მოედანზე დადგმული იქნა: ღერძი, ლაბინა კაკლის ხეებზე, საბუბო ბოჯირები და სხვ. საგარეჯოში, რომელიც ხალხს მერტს

მეტად მოსწონდა, ხშირად იმართებოდა ვარჯიშობა წარმოდგენების საღამოს. ხალხი მოდიოდა საყურებლად, ხოლო ვარჯიშის შემდეგ—ერთნებოდნენ თეატრს. ასეთმა მოვლენებმა ხალხი დააკავშირა რეკონსტრუქციისთან და შეაყარა განათლება; ამიტომ არის, რომ მიერს კახეთში, თითქმის ყველაზე მეტი მოწევობა და სტრუქტურა (ქალი და გეი) ჰყავს საგარეჯოს. ბოლოს და ბოლოს თეატრი მოლოდინურად ტენიანურად, შეიძინა საქმად რეკონსტრუქციით და იტარებოდა. ასე ვითარებობა საგარეჯოს თეატრი 1874—1920 წლ.

1921 წლიდან იწყება მესამე ხანა. ამ წლიდან საგარეჯოს თეატრს გამოუჩნდა ალ. ბურთიაშვილი, რომელმაც შექმნა ახალი სისტემა სცენაზე; დაარსა ახალი „დრამატული კოლეჯი“, თვის რეკონსტრუქციით, და მასხიონის მოვლენა გად აქცია ხელობაზე; სისტემატურად დაიწყო წამოდგენების მართვა, კვირაში ორჯერ კოლეჯტვის წევრებად ითვლებოდა: ალ ბურთიაშვილი (რ.ე.), იაშა ანუაშვილი (ქალი დასიდან), კოლა ქურდიანიძე, კოლა ქურდიანიძე (ქალი დასიდან), ვანო არონიშვილი, ვანო მქდლიშვილი, მამა ქრსაულიძე, გ. გარსიაშვილი (სუფლიორი), მიტო ჯაბადარი, ქალები: ელო ავლიშვილი, კირა გარსიაშვილი, მარო მუხომიშვილი და სხვ. აღმართულ კოლეჯტვის „მუშაობა ბოლო ხანებში ვერ იყო ხ ლისინი. ამის მიზეზით ერთი სამუშაო რ მოვლენა შეიქნა: 1922 წ. საგარეჯოს თეატრი გაქურდეს, წიღეს მიიღო რეკონსტრუქციით (ნ. ულაჯი). ტილოები-კოჩამოქცო, რამაც ცოტა არ იყოს, შეღწეა სათეატრო საქმე. 1923 წ. საგარეჯოს თეატრს კვლავ დაეტურ სიხალისე. აქ ერისა და იმავდ დროს გასდგა სამი დრამატული დასი: I. „დრამატული კოლეჯტვი“ ბურთიაშვილის ხელმძღვანელობით, II. „ახალგაზრდათა დრამატული დასი“, ჩემის თაოსნობით და რეკონსტრუქციით, III. „კომ. კავშირის დასი“. ეს ორი უკანასკნელი შევეერთებინა დანი დასი ერთმანეთს ხელს უწყობდა.

1924 წ. დასახტურებულ მოღვაწეს იერემია გულისაშვილს გადაუღდეს მწ წლის შრომის იუბლე. ეს საყურადღებო მოვლენა იყო პარეკიში. ხალხში ფხხი მოიკიდა თეიშეცნებამ, განათლებამ და თავის მოღვაწეს, მძიმე შრომისთვის, მუურავლ მადლობა გადაუხადა. 1924 წლ ზაფხულს უფრო გაცხოველდა მუშაობა. დაარსებული იქნა ოთხი დასი: I. ბურთიაშვილის „დრამატული კოლეჯტვი“, II. „კომე ვშირის დრამატული წრე“ (ესევე ხშირად თავინათ კლებოდა, III. ჯარის „დრამატული დასი“ (საავარკოდ იყენენ მოსულნი) და „საოქეფო დასი“, იგ. კომხაძის რეკონსტრუქციით. თითქმის მუდმივდ იმართებოდა წარმოდგენები. ბოლო ხანებში ხელი მუშადა ავეისტოს გამოვლენა, საწმუხაროა, რომ კვადრინდურად აღარ რჩებოდა საზამთრო სეზონი.

ი თერთის თვალის გადავლებით საგარეჯოს თეატრის ისტორია).

სამ. მივარძი

დიდ მადლობას ვწირავ: იერემია გულისაშვილს, ალ. ბურთიაშვილს გიორ. გარსიაშვილს და კოლა ქელიძეს, ამ ისტორიის შესაცდენად ცნობის მოწოდებისათვის. ავტ.

*) რედაქციის ს. ა. ვან. პროკრევის რეკონსტრუქციის 50 წ. შესწავლა საქართველოს საისტორიო მუზეუმმა, საკრ. ეს მოვლენა რამეთუ (თქმება იტყობა ვადხლით) აღინიშნა და თეატრი იმ შევითეს. როგორც საგარეჯოს შეფერება. რედ.

საბავშვო მწერლობა

ლემო ქიჩაძე, საბავშვო მოთხრობები. წიგნი მეორე. ღონისძიება საქართო. სამცხე. საბჭოს მიერ, როგორც საკითხავი. წიგნი ბავშვთათვის. ყდა და სურათები. ვლ. სიღამა-წიგნიანის. ტფ. 1924 წ.

უზომო სიხარულს განიცდი, როდესაც ეხედავ ახალდამოცემულს ქართულ კარგ საბავშვო წიგნს და განა შეიძლება სხვა წიგნი და შეხვედ ასეთ მოვლენას ჩვენს ღარიბ საბავშვო ლიტერატურაში, როდესაც ყოველ დღე ხედავ, რამდენად მოწყურებულა ქართველი ბავშვი საკითხავ წიგნს, და ვერ იკლავს ამ წყურვილს. ამიტომაც სასიამოვნო მოვლენად მიგვაჩნის ლემო ქიჩაძის ახალი საბავშვო, სუფთად და კობტად გამოცემული, უხვად დასურათებული წიგნი ზემოდ ამოწერილი სათაურით. მეტად მიმზიდველია თავის სიღამაში და მხიარული ფერებით ყუდა. პირველივე შეხედვით ბავშვი მხიარულ გუნებაზე დგება და თვალს ვერ მოუშორება სურათისათვის, მისი გული უწყვეტ მოიხიბვლია წიგნით; და არც სტყუდება: არა ნაქლებს საინტერესოა მისი შინაარსიც წიგნი შეიცავს ბ მოთხრობას. მოთხრობები დაწერილია სადა, გასაგები ენით. სიუჟეტი აღბეულია ბავშვის ცხოვრებიდან. სულ ნაცნობი განცდანი. მიმქმედ პირებათაც გამოიდან თვით ბავშვები, ვარდა ერთი მოთხრობისა („ფაცურა და გიშურა“), რომელშიაც აღწერილია სახლის ორი ერაგული დარაჯი—ძაღვის „მეგობრული, ხმაშეწყობილი ცხოვრება“, მაგრამ, დაბე ცხოვრების სიმუხთეს! მაშინაც კი, მიუხედავდ მგობრობისა, ფიზიკურად ღონიერი თავის პირად ინტერესს მეგობრის ინტერესზე წინ აყენებს, თუნდაც ეს სახარალო იყოს მისი მეგობრისათვის; უკანასკნელი იძულებულია მაშინ მეტი ფხა და უნარიანობა გამოიჩინოს, რომ არ დაეჩაგრას უფრო ღონიერი. მოთხრობა ერთი საუფთესითააგანია და სიამოვნებითაც ისმენენ ბავშვები. მკითხე შენიშვნა: ჩვენის აზრით ემჯობინებოდა ამ მოთხრობის უკანასკნელი 8 პეკარი გამოტყუებინა ავტორს; რადან მხოლოდ სიყალბე შეეკით მოთხრობაში. შეუძლებელია ძალით ყველადღე სტყუებდოდეს და მაინც ვერ გაუფოს ამხანაგს ეშმაკობა.

ზედმიწვენით ლამაზია და წარმტაცი მოთხრობა: „ოთარიკო, ზღვა და მზე“. ბავშვი პირველად ხედავს დიდდელ სურათს—მზის ჩასვლას ზღვაზე. მას ჰგონია, რომ მზე ზღვაში ვარდება და მაშინ ხომ მზეს დახრჩობა მოელოს! უცნაური მოვლენით ზარდაცემული, ოთარიკო ეძღვეს სასწრაფოვეთილებას. იგი სტორის: „ვაიმე, ჩავარდა მზე! აკი გითხარი, დედა, ჩავარდება მეთქი! მე მზე მინდა!.. ლამე კი მინდა! ახლა კი რ ვნათ, რომ მზე დაიხრჩობ!“ უზომოდ სწუხს ოთარიკო. მუხუხარებაზე მზის მადაც კი დაუტარგა. დედის განმარტება ნახული მოვლენისა არ აკმაყოფილებს ბავშვს. მიღებული მოთხრობილება იმდენად ძლიერი, რომ ვერც ძალი ამშვიდება ოთარიკოს აფორიაქებულ სულს და იი მიეშურება საყვარელი მზის საშველად. ბევრი წვალებს შემდეგ, ერთი თვე-ზის დახმარებით ოთარიკო მიავნებს იმ ადგებს, სადაც მზე დაიხრჩობ, პოულობს მას და ამოჰყავს. უზომოდ გაბარებული ოთარიკო შეჰყვირებს ძილში: „აბა, მზე, მზე!“

და საკუთარი ყვირილი გამოაღვიძებს მას. ოთარიკო გაახელს თვალებს და დაინახავს დანჯარაში მზეს. გახარებული ეუბნება ამ ყვირილზე მოსულ დედას: „იცი, დედა, რომ მზე მე ამოვიყვანე ზღვიდან?“

არა ნაქლებს საინტერესოა დანარჩენი მოთხრობებიც. მაგრამ საუკეთესო დამფასებლად ასეთ წიგნებისა უნდა ჩაითვალოს თვით ბავშვებიც, ის წრე, რომლისთვისაც წიგნი დანიშნულია. ამ მხრივ ავტორი მისილოცია: სიამოვნებით და ვატყობთ ისმენენ ამ მოთხრობებს.

აღენიშნით ნაკლიც, თუცა იგი შეეხება გარეგნულ, ასე ესთქვით. ტენიკური მხარეს. წიგნის ფორმატი პატარა ბავშვებისათვის მეტად დიდია, სახმარებლადაც ნაკლებს გამოასდგე; ემჯობინებოდა მომეკოს ტანისა: ბავშვს მოსწონს რამდენადღე უფრო მალე გაათავებს გვერდს და გადაიდის ახალ გვერდზე. სტრიქონები მეტად გძლია; ესეც მალე ლღის პატარა მკითხველს, ისე როგორც შრიფტი, რომელიც პატარებისათვის წერილია.

მადლობის ღირსია ავტორი, რომელიც არ იფიწყებს ჩვენს ბავშვებს და ხანგამოშვებით აწვდის საკითხავ წიგნს პატარა მკითხველებს (ჯალექ წიგნებით არის გამოშვებული მისივე საბავშვო მოთხრობები: 1) ნატერის თვალი, მეგობრები—პატარებისათვის და 2) ნატახტარის საიდუმლო—მოზრდელთათვის. ორივე წიგნი მოსწონს ბავშვებს).

მაგრამ ყველა ეს ცოტაა. დღევანდელ პირობებში. სასურველია, ყველა ჩვენი საბავშვო მწერლები გაორცეხულის ტემპით ამამუშაებდენ თაიანთ კალსა. ეს განსაკუთრებით საჭიროა ესხა, ჩვენი სკოლის გაეროვნების შემდეგ, თუ გვინდა, რომ ეს გაეროვნება არ გადაიქცეს ცარიელ სიტყვად. წარსული წლების „ჯეჯილიდან—ნაკიდულში“ ბლომად მოიპოვება საკითხავი მასალა, რომელიც დიდ სამსახურს გაუწევს ჩვენს სკოლას, ხელახლა რომ გამოსულიყო პატარა-პატარა წიგნაკებად; ხელანდელი ბავშობა კი მათით (ეჭვრნალობის წიგნ-გამოცემებით) ვერ სარგებლობს ისე, როგორც სასურველია. **საბავშვო წიგნების გამოცემას და გაცელებას უნდა მიეცეს განსაკუთრებული ყურადღება**, თუ გვინდა, რომ ჩვენს გაეროვნებულ სკოლას ზურგი გაუმარგოთ. სამუხაროდ უნდა აღენიშნოთ, რომ ქართველი საზოგადოება არ აქცევს ამ საქმეს სითანადო ყურადღებას. ამა წლის დასაწყისში ისევე ძვილმა მოღვაწემ და ჩვენი საბავშვო მწერლობის მოამაგემ, დაულაღამე მოხუცმა ანასტასია წერეთლისამ ვაინზობა საბავშვო წიგნების გამოცემა, მიიშველია რამდენმე პირი წარსული წლების „ჯეჯილიდან“ გამოსადგე მასალის ამოსაყრედად და უწყვეტად მასკა ორი წიგნი: 1 ცხოველების გამჭრიახობა და 2) სახელოვან ადამიანთა ცხოვრება. მაგრამ ეს ხომ ცოტაა, და ვინ იცის რამდენ ხანს. გასძლებს თვით ეს გამოცემლობა, თუ საზოგადოებამ მეტი თანაგრძობნა არ გამოიჩინა და არ მიეშველნენ დამწყებით ამ საქმეში ხომ შეჩერდა დ. დონდესას საუცხოო არაკები-ბოპარების გამოცემა და აღარც წინა გამოცემებით მოიპოვება გასასყიდად. მაგრამ თუნდაც რამ გამოიდიოდეს, ერთი და ორი ადამიანის მუშაობა ვერას გახდება საკითხავი მკვიდრი, უფრო ღონიერი ორგანიზაციის შექმნა განსაკუთრებით საბავშვო წიგნების გამოსაცემად. არ შეიძლება ყველა წიგნების გამოცემა მოვახებით თავზე ჩვენს სახელმწიფო გამოიქცემლობას, რომელიც ისედაც დატვირთულია აჟარებული საქმით. ან კიდევ თვით ავტორებს. საჭიროა საზოგადოებამაც ვაანაზროს ხელი.

X.

სახელოვნო მიმოხილვა

ბათუმში წელს ქართული დრამა არაა, რის გამოც ქართველი საზოგადოება მოკლებულია ქართულ ხელოვნებას. სამაგიეროდ მშუთა კლუბებმა გამოაცოცხლეს მუშაობა დრამატული წრის დაარსების საშუალებით. ერთ საუკეთესო ქართ. დრ.მატ. წარედ უნდა ჩავთვალოთ საბჭოთა-მოსამსახურეთა კავშირის კლუბთან ასპუბული წრე, რომელიც დიდი ხანია არსებობს, მაგრამ წლებიანდელი თანა ნაყოფიერი მუშაობა არ ჰქონია. წრეში საკმაოდ მომზადებული ძალებია და წარმოდგენებზე ხშირად იდგმება. ცენტრალურა კლუბშიც, არსებობს ახალი წრე, რომლის ნამუშევარი ჯერჯერობით არაფერია სჩ.ნს, საჭიროა კლუბებმა გამოაცოცხლონ თვისი მუშაობა და მშრომელ ხალხს საშუალება მისცენ ხელოვნებას ეზიაროს.

პ. ობოლი.

ქ. თელავში დაახლოებით ივლის პირველ რიცხვებში გვესტუმრნენ მსათომნი: ელო ანდრონიკაშვილი, ხახე ამირაჯი ბე, მ. გულოვანი, ვ. ჯაბაძარი და მ. გულ. შვილი. გაიმარეს სიღამო-წამოლენა, რამაც სასურველად ჩაიარა, განსაკუთრებით აღფროვანებაში მოყვანა საზო ადოება ვ ჯაბაძარმა, რომელმაც ქინანოზელ შუარულ რამოდენაზე ბეა, საუთონი ნაწარმოებიდან. ხახე ამირაჯიბაშიათილისმა ხალხი თავისი მწიბდევი, ნაწის ხნით (ასიურ ჰანაგებს სკლი ჩაუდგა ქართულ შექატების სახით). საზოგადოების თხოვნით ერთ თვედღე დარჩნენ. ამ ხნის განმავლობაში ადგილობრივი ძალების დახმარებით დადაეს: „სიმანჯე“, „ორი ობოლი“, „აგვიტკორი“ და სხვ. ყურადღების დიხსია სამივე, თელავი ძლივს ეზიარა ნამდვილი ხელოვნებას. მ. გულოვანმა და ტრავა წარუბოცელი კვალი: შეუდარებელი იყო ამ პიესებში. ელო ანდრონიკაშვილმა კეშარიტი განსახიერება მოგვიცა „ორ ობოლი“ უსინათლო დის, მისს ცენნაზე გამოსლასა და თამაზს სულგანბულენ ადვენებდენ თვალყურს. ადგილობრივ ძლთაგან ყურადღება მიიპყრო: ჭ. ჭელიძემ, მ ხერხეულიძემ, ან. მარქაროვმა, თიყო ლეინიშვილმა, სხ.ებსაც არა უჭირდათ. „სიმანჯე“-ში და „ორ ობოლ“-ში ან. მარქაროვმა დიდად დატკაუფელა საზოგადოება თიყო ლეინიშვილი საუცხოველი იყო „აგვიტკორში“. ამ ახალგაზრდა მსახიობმა რომ თვისი ნიჭი გაავითაროს სპეციალურის განაოლებით, ერთ საუკეთესო ძლავს დაიჭერს ქაით ელ მსახიობქალთა შორის. ამ სტუმრების წალაობით თელ ვის თელაქი ყოველიღის სავსე იყო ხალხით აღსანიშნავია მიშა გულშვილს ღვაწლი, რომელმაც მოაწყო ამ სტუმრების ჩამოსვლა. ამისთანავე მან თავისი ორგან.ზატოლები ნიჭით აღადგინა წესრიგი დარბაზში, რომლის მხარეც თელავი ძალიან მოიკოტუნებდა. სასურველია ასეთი დასი ცვლავ ესტუმრებოდეს კახეთს.

შად ხეხი

ხოფ. ქვემო-მაჩხანში შერდება სახალხო სახლი, რომელშიაც მოთავსებული იქნება დ.რბაზი სცენით, სამკითხელო, კლუბი, კინო და სხვადასხვა საკულტურო დაწესებულება. მუშაობა დილია. დარბაზი დაიტებს 500—600 კაცს.

განთება ელექტრონით. სცენა შესაფერისად მოეწყობა.

სახლს აშენებს ქუზიყის რაიონის მცხოვრები გლეხკაცოაა, რომელმაც არაფერი დაიშურეს ამ საქმის ეთილად დასურვლისათვის.

საქმეს ხელმძღვანელობს საღამომენებლო კომისია, რომელშიაც შიღან: ილ. ჩერქიზიშვილი, პლ. ჯაჯანიძე, მის. ნებრაშვილი, რაჭ. ჯალთაშვილი, მისეი ჯალთაშვილი. მუშაობა უკვე აშენებულია და დახურული. ამ ქამად სწარმოებს მუშაობა შიგნით მოწყობისათვის, რომელიც დამაგრდება მომავალი ზაფხულისათვის და ქვემო-მაჩხანის სახალხო სახლი გაუღებს კარს ქუზიყის მშრომელ ხალხს ხელოვნებისა და კულტურის შესათვისებლად.

ის.

ახალციხეში ლენინის სახელობის მუშათა კლუბში ადგ. სცენის მოყვარება მიერ წარმოდგენილი იქნა ალ. ყაზბეგის „ყაჩაღი ასენა“. კარგად და მოხდენილად შეასრულა არსენა სოსო თარხნიშვილმა, მ.იწ ვახტანგ გვეტაძემ -გარსევანი, ვხ გურგენიძემ—მოთრავი, თამარ ავგიაშვილმა—ნანო. მასწ. კაშიამ—პეტრე. თარხნიშვილს სასმსობა ნიჭი ეტყობა მიმავსა უნდა მიაქციოს ყურადღება.

მასწ. ვ. გვეტაძე თითქმის განგებამ მოაგონა ჩვენს ოდესღაც დრომულ, დღეს კი—მიმინებულ დაბ. ჩავებულს მესხეთს, რომ ენეოგიული შრომით კვლავ გაიანდოს ჩაბნელებული ძელი მესხეთს ხელოვნების ჩირადინა...

გურგენიძე ადგილობრივი მკვიდრია ახალგაზრდული თაღვიფრებით ემსახურება მშობლიურ ხელოვნების ტაძარს. მას რავედენიმე პიესაც აქვს დაწერილი, რომლებიც დაიდა ქ. ახალციხისა და მის მახარაში ავტორის მონაწილეობით. სასურველია თამარ ბეგიაშვილი ხშირად მიიღოს ს მონაწილეობა ქალების მხრივ დარბაზს ჩვენს სცენაზე.

მასწავლებელმა კაშიამ დინჯათ და მოხდენილად შეასრულა პეტრეს როლი.

ალ. მისურაძემ, ვ წალბაძემ, მამ. მამულოშილმა, კოწია ბეგიაშვილმა (13 წ) უნაკლოდ შეასრულეს ნაივსრი როლები მისურაძეს სახის უქეტყველება და გამოთქმა ჰალატობად.

დანარჩენებზე ხელს უწყობდნენ. სცენის მოყვარენი დაულალავი და ენერგიული მუშაობენ.

აღსანიშნავია ნა ლიც, მაგალ. ზოგერთს სცენის მოყვარეს უჭერებულა ტანისამოსი ეცვა, ზოგიერთი სცენის მოყვათ გლესხ როლში სცენაზე ჯობიდან იღებდა პაპიროსს. საბჭოთაო ყუთით და სწევდა.

წარმოდგენა დაიდა ადგილობრივ „კომსოპოლიტთა“ კლუბის სასარგებლოდ. ხალხი ცოტა დასწრო.

პავლე გურგენიძე

ადგილობრივანში ქ. ბაქოს დაარსდა სახელმწიფო სკოლების გამომკეცლობა, ცნობილ სთამპერო მსახიობ ქალის შვექეთხანუმ მამედოვას მეთაურობით. გამომკეცლობის მიზანია: შეგროვება, დაწმუკება და ბეჭევა აღმოსავლური (განსაკუთრებით ადგილობრივი) ხალხური ჰანგებისა. ნინაწილობრენ ცნობილი პროფესორები: ი. ასიბერე,

რ. გლიერა, მ. იპპოლიტოვი-ივანოვი, ზ. კარაგინევი, ზ. ფალიაშვილი, ა. სპინდარიოვი და სხვ. უკვე ცხრა მანჯი გა-
მოიცა ვლიერის და კარაგ ჩევის გარეონ ხაკით; შინა-
არსის შესახებ ჩვენ გვეჩვენება დაწერილებითი წერილი.
იდერბეიჯანში ნოტების გამოშვებლობის გარდა არსებობს
გრამოფონის ფარ ფიტების ქარხანაც. საჭურაო, ჩვენშიაიც
დაარსდეს ორივე ასეთი დაწესებულება. **ალი ოღლი.**

**ჩიღარაშვილის და ეკებაველის მახლობლის ტრამ-
ვეალი კლუბი** კარგა ხანია მუშაობს, მაგრამ სხვა კლუ-
ბებთან შედარებით აქ ძალიან სუსტობს ყველაფერი. არ
ვიცი რას მიეწერება, კლუბის გამგებებს ყოველდღიურად
ელევა კულტ-ფონდი, ყველაფრით ხელი ეწყობა შეძლე-
ბის დაგვირად, მაგრამ ისეთი სიცოცხლე როგორიც სხვა
კლუბებშია, არ არის. კლუბის გამგეა ანს. ლიუშევი,
კრებნიღიშში შედიან ლუშევინი, ხოჯაევი, სუდროკინი
კლუბში მუშაობს რამდენიმე წრე: პროფესიონალური, პო-
ლიტიკური, დრამატული. კვირაში ოთხი დღე დათმობი-
ლი აქვს ფასიან კინოს, მიღის ამერიკულ სატრიუკო სუ-
რათები. გამგე იძახის: „მართალია ეს ჩვენი კლუბისათვის
შეუფერებელია, მაგრამ ყოველდღიურად ასეთი სურათი
მე—4 თუმანს გვაძლევს“. კლუბი თავის დანიშნულებას
ამით სცილდება—საჭირაო ყურადღება და ზომები კლუბის
გაცხოველებისათვის. ყოველივე ქართული თითქმის უყუ-
რადღებოდაა მიტოვებული. **შ**

წითელ თეატრში (სახ. სახლში) სეზონი დაიწყო 7
ნოემბერს. დადგმულია „წითელი ოქტომბერი“, „დაპქრის
აჩრდილი ვერპაში“, „რიკრაი“, „გესმის მოსკოვ“,
„დღიურ საკითხზე სცენებ“. რეჟისორებ და მოწვეულნი
არიან: დ. კობახიძე, ვ. გარბაკი, ა. წუწუწაძე, რუსულ
ქესტრში—იგნატიევი და შესტოვი. მხატვრებად—კონ-
სტანტინოვი. ხალხი საშუალოდ დაღს. დღემდე უფასოდ
მართავდენ წარმოდგენებს, ახლა ფასი დაწესებულია—60
კაპეიკი. **ჯანა.**

პლენარის კლუბში კვირას, 7 დეკემბ. ქართ.
მუშათა დრამ. დასის მიერ პირველად ამ სეზონში წარ-
მოდგენილი იქნა შ. დალიანის პიესა „გუმწიღილნი“. სანდა

რეჟისორის ხელი. ამ დადგმით კიდევ ერთი გამარჯვებ-
მილო როგორც მსსმა დაშდემკლმა რეჟისორმა ვ. ნინიძემ,
ისე დასმა. მთავარ როლებში სახალხო სახლის ცნობილი
მსახიობნი სწამდნენ. თავ. კოწიას როლი არაჩვეულებრი-
ვი სიხალისით და მშვენიერად შესარულა ვ. ნინიძემ. იგი
ნამდვილი ტიპიური კოწია იყო. ძლიერი იყო ან. ლითა-
ნიშვილი, მახრის უფროსის როლში და კარგი შთაბეჭე-
ლება დასტოვა, ბუნებრივი ძელი მახრის უფროსის სახე
მოგვცა. ვ. ნინიძე და ა. ლითანიშვილი უფროსად ღირს-
ნი არიან კულტურული მსახიობის სახელები. ქ-ნ სოფ.
რომანიშვილზე ფოფიდიას როლში აღიარას ვიტყვი, რად-
გან ჩვენი საზოგადოება უკვე კარგად იცნობს მას როგორც
ამისთანა როლებში ერთ სუფთადი შემსრულებელს. კარ-
გი იყო ქ-ნი ივერიელი, კოწიას მეუღლის როლში, უფრო
კარგი იქნებოდა რომ უაღაგო ალაგას „ბოშო“, „ბოშო“
არ ეძახნა. სანდა ნაძალადევი ხაზები. კულუხაშვილისას
(ჩიტუნია) და ნინიძისას (ქ. ფიცია) აკლდათ სითამამე-
ესენი კარგი ძალები არიან ჩვენი სცენისათვის. კარგი
ტრაპი მოგვცა, იმერული გლიხის, ქანიშვილი. დემეტრა-
შვილი—პორტრეტი იყო ძველი მამახლისის, ზოგ ადგი-
ლს უხერხულობას გრძნობდა, უფრო თავისუფალი უნდა
ყოფილიყო. ალ. ჩითაძე—(ეფეთურასტი) სრულიად ახალ-
გაზრდაა; იძლევა მომავლის იმედს, სჭირაი დიდი მუშა-
ობა, უნდა ახსოვდეს რომ ყოველივე ზედმეტი სცენაზე
არ ებრავ. უაღაგო გაღიზება, ადღეუვების დროს, შთაბეჭე-
დილებას აფეოქრათალებს. ბორია ლთი ნიშვილი (პრის-
ტევი) უკვე ცნობილი სცენის მოყვარეა და კარგი ძალი.
სჭირაი გამომქმის დამუშავება. კარგნი იყვნენ პავლია-
შვილი—ბერდოსანი, და ახალგაზრდები პაპაიაშვილი და
კუპრაშვილ (სტარენიკები) მასსიურ სცენებს არა უშავდა.
იმ მდგომარეობაში მუშაობა, რომელშიაიც უხდება ამ
დასს, ასეთი ნაყოფი საკვირველია. **შალი.**

ხელმძღვანელო: კალეკია.
რედაქტორი-გამომცემელი: იოსებ იმედაშვილი.

ქართული მხატვრობის გამოფანა
ნოემბრის 29-დან
განათლებლის მუშაობა დარბაზში
კალოუნის ქ. № 2. შესასვლელი ფასი—50—20 კაპ.
—1

ფოტოგრაფია ტორისა
ქ. თელავში ასრულებს
არკველგვარ საფოტოგრაფიო საშუაოს
სუფთად და საჩქაროდ.

ფოტოგრაფია გვ. ჟანიასი
(რუსთაველის პრ. № 8, ზნარია ვოსტოკა“-ს რედა-
ქციის გვერდით, ეზოში, მუშათა სახალხის პირ-
დაპირ)
ასრულებს ყოველგვარ
საფოტოკრაფიო საშუაოს
სუფთად,
სწრაფად,
სელოკნეურად.